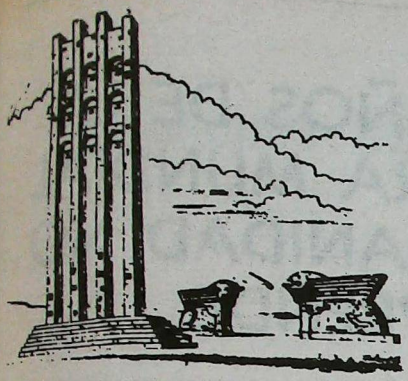

ԱՐՍԱՐԱՆ
SARDARABAD

BUENOS AIRES Nº 573 Miércoles 30 de Mayo de 1990

FIEL EXPRESIÒN DEL PENSAR DEMOCRATA LIBERAL DE LAS COLECTIVIDADES ARMENIAS DE SUDAMERICA
PRIMER PERIODICO ARMENIO DE SUDAMERICA IMPRESO EN SISTEMA OFFSET

DECLARACION DE ODLA

GORBACHOV DEBE OIR LA VOZ ARMENIA EN WASHINGTON

Desde hace tiempo la ODLA viene promoviendo cambios democráticos en Armenia dentro del actual sistema soviético. La reciente cadena de hechos que se vienen sucediendo en la Unión Soviética, viene a justificar a *ODLA* en su prudente y realista plataforma, y todos los grupos políticos armenios han llegado a la conclusión de que la supervivencia de nuestra Madre Patria depende muy mucho de que se continúe fortaleciendo una estructura cohesionada del Soviet, evitando la desintegración de la Unión, especialmente hoy cuando el desarrollo del proceso de democratización parece constituir un momento inexorable en el sistema.

Mientras un número de Repúblicas Soviéticas están mirando hacia la secesión, los armenios en su tierra continúan expresando su lealtad al gobierno central.

Sin embargo, este compromiso parece haber sido tomado como una concesión por el gobierno central en Moscú, cuya contínua inacción hacia las aspiraciones por los derechos humanos de los armenios ha

continúa pag.3

EL PRESIDENTE BUSH ADHIRIO AL 24 DE ABRIL

En una declaración formulada el 20 de abril desde Orlando, donde se encontraba pasando unas vacaciones, el Presidente Busch se expresó de esta manera:

"Durante este siglo, los Estados Unidos han mantenido una particular relación con el pueblo armenio.

Los armenios de todo el mundo comparten con sus amigos de los Estados Unidos un común amor a la libertad y, como pueblo orgulloso de sus ancestros, ellos están fuertemente comprometidos a la preservación de su herencia y su cultura.

Su historia, está marcada por buen número de tragedias, las que han contribuído a reforzar su confianza y su resistencia, y a fortalecer su tracición. Estas tragedias incluyen el terremoto de 1988 y, más prominentemente, las terribles masacres sufridas por los armenios a manos del imperio otomano.

Los Estados Unidos respondieron a las víctimas de este crimen contra la humanidad utilizando primero la vía diplomática y apoyando privadamente estos esfuerzos.

La comunidad armenio-americana alcanza hoy a cerca de un millón de personas. Estos, que emigraron a los Estados Unidos, así como sus descendientes, continúan haciendo significativas contribuciones al mejoramiento de nuestro país, en distintos campos de la actividad.

En este 75º aniversario de la masacre, yo deseo unirme a los armenios y a todos los pueblos en observar el 24 de abril de 1990 como día de recordación a los más de un millón de armenios que fueron víctimas de este Genocidio. Hago un llamado a todos los pueblos en el sentido de trabajar para prevenir futuros actos de inhumanidad, y mis palabras de junio de 1988 representan la profundidad de mis sentimientos hacia el pueblo armenio y los sufrimientos que ellos han soportado".

YELTSIN EN EL SUBE Y BAJA



La suerte de Boris Yeltsin para poder llegar a presidir la Federación Rusa, la más grande de las repúblicas soviéticas, parece no estar totalmente de su parte. Si bien hubo cinco candidatos que retiraron su postulación, y además se retiró Alexander Vlasov, su principal rival y ahijado político de Gorbachov, las últimas noticias dan cuenta de que Yeltsin habría fracasado en su segundo intento de que el Parlamento de la federación Rusa lo designara presidente de esa República.

La votación, sobre 1600 miembros, fue de 503 votos para Yeltsin (28 menos de los que necesitaba para consagrarse), mientras que su inmediato rival, Iván Polozkov, logró 458....

El comentario de Yeltsin fue: *"Si el Parlamento no puede decidir, la decisión debe ser tomada por el pueblo. Que la gente diga que en un mes debería haber elecciónes para presidente de Rusia".*

Existe una indefinición que obligará a realizar nuevas votaciones, lo que para muchos significa que la victoria puede estar muy remota. Por su parte, Yeltsin manifestó que Gorbachov debía ayudar a quebrar la indefinición haciendo concesiones.

Cabe señalar que la Federación Rusa es la más grande de las 15 repúblicas de la Unión Soviética, contando coñ 147 millones de habitantes sobre el total de 286 millones de soviéticos.

MUERTOS Y HERIDOS EN EREVAN

EREVAN, 27 (AGBU-AIS) Seis armenios fueron muertos y 10 soldados soviéticos resultaron heridos, hoy en esta ciudad, en la peor confrontación habida a causa de una tensión creciente y una mayor impaciencia por parte del Kremlin hacia los militantes armenios.

Voceros de las varias organizaciones políticas y paramilitares armenias no comentaron de inmediato este enfrentamiento ocurrido en la estación ferroviaria de Erevan, aunque sí dijeron que tropas soviéticas dispararon sobre elementos armados armenios que estaban fuera de control.

Ninguno de los grupos armenios se ha adjudicado este hecho, pero testigos en Erevan dijeron que la violencia envolvió a las tropas soviétivas y a fedayines armenios, coincidiendo con el decrecimiento de la observancia de la ley en Erevan y pueblos y aldeas de los alrededores.

Sobre el incidente del domingo, esas mismas fuentes admitieron que fue el peor de los ocurridos en los últimos meses, manifestando que un grupo de militantes armados abrió fuego contra la escolta soviética que acompañaba a un tren proveniente de Ghapan.

El tren y su escolta soviética fueron atacados por militantes armenios en la estación ferroviaria de Erevan, a las 8.40 del domingo y en el tiroteo seis armenios murieron y otros resultaron heridos, mismo 10 soldados soviéticos fueron heridos, tres de ellos de gravedad, según contó a **AGBU-AIS** un oficial de las fuerzas.

La violencia se produce en la víspera del día de la Independencia de Armenia, cuya celebración estaban preparando varias organizaciones políticas.

SAN PABLO

Reconhecimento Da República Da Armênia Aos Brasileiros

O Soviete Supremo da República da Armênia concedeu medalhas e diplomas de mérito a diversas personalidades brasileiras, em reconhecimento a seus esforços no movimento de ajuda ás vítimas do terremoto da Armênia de dezembre de 1988.

As distinções foram entregues pelo embaixader da União Soviética no Brasil, Leonid F. Kuzmin, em cerimônia efectuada no dia 22 do corrente mês (abril, no recinto dad Igreja Apostólica Armênia, em São Paulo. Foram agraciados os srs. Varujan Burmaian, presidente do Comitê Extraordinário de Auxílio á Nação Armênia; Arminac Cherkezian, vice- presidente; Antranic Manissadjian, conselheiro; e Irene Manissadjian, presidente do Comitê Femenino, da mesma organização de ajuda, assim como o bispo Datev Karibian, da Igreja Apostólica Armênia do Brasil; o cantor Roberto Carlos; e os dirigentes das empresas Cacique de Café Solúvel e Construtora Norberto Odebrecht.

DEVER CUMPRIDO

Falando em nome dos agraciados, o sr. Varujan Burmaian agradeceu ae gesto de reconhecimento do Govêrno armênio, lembrando que a comunidade armênio-brasileira, empenhando-se a fundo na ajuda aos irmãos flagelados, honrou também a memória de seus ancostrais. E acrescentou: "Todos sabemos, no íntimo, que apenas cumprimos um dever filial para com a Nação Armênia e que nossa recompensa suprema há de ser a consciência em paz, mesmo que envolta pela amagura que nos traz a lembrança de tragédia."

O sr. Burmaian salientou, ainda, o caráter sombólico da distinção recebida. Disse êle: "Inúmeras foram as pessoas, em nosse país e em nossa comunidade, que se empenharam com todas as forças na ajuda ás vítimas de terremoto. Muitas de las mereceriam igual honraria e é, certamente, pela impossibilidade material de uma nomeação completa que fomos indicados em número restrito para representá-las. Nós agradecemes, em nome de nossa comunidade, o deferencioso gesto de reconhecimento da República da Armênia aos brasileiros".

GÊNEROS E DINHEIRO

A cominidade armênio-brasileira organizou-se para um amplo movimento de ajuda aos flagelados, poucas horas depois de conhecidos os terríveis efeitos do terremoto. Um Boeing da Forca Aérea Brasileira levou para Armênia, no início de janeiro, ... volumoso carregamento de remédios, alimentos, roupas e material de socôrro urgente. Dias após, partiu do Brasil com destino á União Soviética um navio carregando novas quantidades de material de ajuda.

Enquanto isso, sob a coordenação do Comitê Extraordinário de Auxílio á Nação Armênia, foram levantados recursos da comunidade brasileira para a reconstrução econômica o social da Armênia devastada, recolhen do-se 1,2 milhão de dólares para essa finalidade.

DESTAQUE DO BRASIL

Embora não figure entre as maiores comunidades da diáspora armênia, a comunidade brasileira destacou-se no movimento internacional de ajuda ás vítimas do terremoto.

No primeiro número do "Boletim Internacional para a Reconstrução e Desenvolvimento da Armênia", publicado recentemente pelo Instituto Zeryan para Pesquissa Armênia Contemporanea e Documentação (Massachussets, USA), em colaboração com a Academia Armênia de Ciências (URSS), a comunidade armênia do Brasil surge em 8° lugar, ao lado da Argentina, na lista de comunidades da diáspora armênia que mais se destacaram no mundo inteiro pelo vulto da ajuda financeira á reconstrução do País, á frente de comunidades como as do Líbano, da Suiça, da Austria, da Bélgica, da Síria e outras. Nos sete primeiros lugares encontram-se, pela ordem os EUA, a França, a Grã Bretanha, o Canadá, o Irã, a Grécia e a Austrália.

A 45 AÑOS DE LA II GUERRA MUNDIAL LA HUMANIDAD NO APRENDE

En aquella terrible guerra, donde los armenios ofrendaron 700.000 combatientes para la toma de Berlín y para los ejércitos aliados, perdieron la vida 65 millones de seres humanos. La primera contienda no había servido de lección para el mundo. Muy apartados de la benévola ciencia que salva vidas y mejora las existencias humanas, los países perfeccionaron las armas conocidas e inventaron otras nuevas mucho más destructoras: minas magnéticas, lanchas torpederas, cañones antitanques, artillería antiaerea, la bomba submarina, los proyectiles guiados por radio, balas explosivas, el cañon sin reculada el cual dispara hacia adelante y hacia atrás al mismo tiempo, el automotor anfibio, la bazooka, el portaviones, la granada individual en forma de trabuco, los aviones caza, la bomba alemana V—2 que volando en arco con alcance de 325 kilómetros alcanzan 5.000 kilómetros de velocidad horaria y llevan una tonelada de explosivos, y otras. No existían aún las armas químicas y los misiles nucleares, entre algunos de los maléficos inventos de nuestros días.

Hubieron otras "pequeñas" guerras después del 8 de mayo de 1945, día en el cual se celebra en todo el mundo la Gran Victoria, en cuyos transcursos se puede afirmar que hubieron semejante número de muertes.

Si acaso pudieramos vislumbrar el futuro compróbaríamos la inutilidad de todas estas contiendas. Al sólo pensar que al morir nada llevamos de este mundo y que las fronteras tienden a abrirse y no a cerrarse. De este modo los verdaderos progresos tecnológicos, médicos y científicos, los ingenios provechosos, enriquecedores y útiles (no son referidas la fabricación de discordia ni las bombas atómicas) son intercomunicados y compartidos rápidamente por todos los pueblos de la tierra. Esto no implica la pérdida de la identidad individual de la nación, sino un revestimiento a la misma de las protecciones de la ciencia y el basamento en el adelanto físico y material. No desechando, tampoco, la fe religiosa, puesto que nada serviría al hombre "ganar todo el mundo y perder el alma", de modo que en la menor oportunidad de caer iniciaría una nueva guerra total que acabaría con tales construcciones y muy seguramente con el mundo que habita y al cual debe cuidar.

Pero el reinado de la paz en el mundo deberá ser acompañado por el *reconocimiento* de las injusticias cometidas e ir de la mano al restablecimiento de los derechos de aquellos que han sufrido injustamente las atrocidades de los hombres.

Con fondo musical de Bach o de Vivaldi, el ser humano debe sentarse a oir la voz de la conciencia y arrepentirse de todo el mal que ha hecho....

Daniel Roberto Kasparian

UGAB-SAO PAULO

COZINHA TIPICA ARMENIA

Todo el secreto de la exquisita comida oriental, se ofrece todas *as Quintas Feiras*, a las 20, horas, en la Rua Natingui 1545 (San Pablo).
Las *reservas* telefónicas pueden hacerse al teléfono: 212-8362

vaneskeheian s.a.c.i.f.i.
CUEROS CURTIDOS
IMPORTACION - EXPORTACION
RAUL SCALABRINI ORTIZ 676
TEL. 854-7845 - 855-0628
BUENOS AIRES

viene de pág.1

GORBACHOV DEBE OIR.....

causado los pogroms en Sumgait y Bakú, y ha forzado la reubicación de los armenios de Shahumian, Gedashen y otras regiones. Estos pogroms, como así también las violaciones de los derechos humanos básicos, no han recibido la apropiada consideración política por parte del gobierno central, quien tampoco los ha condenado y previsto que estos actos de violencia puedan ser evitados en el futuro.

En las últimas semanas, la presencia de unidades de las fuezas de la Unión Soviética en las fronteras de Armenia-Azerbaijan, ha tomado aún otro ominoso giro por parte de los soldados en activa complicidad enb la persecución de los armenios por Azerbaijan. En efecto, las unidades del ejército soviético han arrestado a armenios que vivían dentro de su propia frontera y los han puesto en manos de las autoridades de Azerbaijan.

Asimismo, escritores armenios que en Nogorny Gharabagh han participado en la celebración del 75º aniversario del Genocidio, fueron arrestados y llevados ante las autoridades azerbaijanas que organizaron las masacres de Sumgait y Bakú y fueron obligados a la contemplación de las atrocidades cometidas antes de que las fuerzas soviéticas intervinieran en Bakú. Aunque actualmente el ejército ha entrado en Bakú con el slogan de poner fin a los pogroms de armenios, parecería que la intención es hacer recaer sobre los armenios los crímenes azeríes.

Nosotros denunciamos la continua violación de los derechos humanos de los armenios en Nogorny Gharabagh en las regiones fronterizas de Armenia, lo que resulta intolerable e imperdonable, y apelamos por este medio a los líderes de las organizaciones armenio-americanas para que individualmente eleven sus voces durante la próxima visita que Mikhail Gorbachov efectuará a Washington entre el 30 de Mayo y el 2 de junio.

Nosotros tenemos conocimiento del hecho de que la agenda de Mr. Gorbachov está completa dados los asuntos de gran significancia que Mr. Gorbachov habrá de tratar con el Presidente Busch. Los derechos humanos deben ocupar, ciertamente, un lugar prominente en esa agenda. Desafortunadamente, las más flagrantes violaciones de estos derechos son cometidas hoy contra armenios en Armenia y Gharabagh.

Justicia y respeto de los derechos humanos son indivisibles. Los abusos en este sentido en una región de la Unión Soviética, manchan todo el proceso de democratización y promueven serias dudas acerca de la sinceridad y credibilidad en Mr. Gorbachov.

Mientras expresamos nuestro aprecio hacia todos aquellos que trabajan por la reconstrucción tras los daños del terremoto, condenamos fuertemente el bloqueo económico de Armenia, así como la indiferencia hacia este hecho, porque el gobierno central está legalmente obligado a garantizar el paso del transporte ferroviario dentro de la república. El bloqueo económico por parte de Azerbaijan ha parado los esfuerzos por la reconstrucción y está llevando a Armenia y Gharabagh hacia la inanición y desintegración.

Mr. Gorbachov visita los Estados Unidos en el tiempo más apropiado para que hagamos oir fuertes sentimientos y protestas.

Por lo tanto, nuestro propósito es que todos los armenios movilicen sus fuerzas y tomen una acción decisiva para que sus voces sean oídas, por:

a) **Promover actos de nuestra Administración, nuestros Senadores y parlamentarios acerca de la lamentable situación producida en Armenia por el abuso en los derechos humanos y urgir a que este tema sea tratado con la contraparte o directamente con Mr. Gorbachov durante sus reuniones.**

b) **Comprar espacio y tiempo en los medios impresos y electrónicos para enviar nuestro mensaje a Mr. Gorbachov.**

c) **Hacer convergir en Washington la voz tranquila y pacífica, pero firme, de nuestras demandas a Mr. Gorbachov.**

Muchos abusos en y alrededor de Armenia se han producido porque no hemos tenido oportunas noticias en la Diáspora y no las hemos divulgado por los medios de comunicación. Nuestro continuo silencio e inacción pueden ser interpretados como indiferencia o debilidad, y pueden animar a nuevos abusos y pogroms.

Por lo tanto, ya es tiempo de que los armenios-americanos nos levantemos y hagamos oir nuestra voz.

Mayo 10 de 1990

Comités de Distrito de las Regiones Este y Oeste de la

ORGANIZACION DEMOCRATA LIBERAL ARMENIA



PRIMER SERVICIO
EN RELACIONES HUMANAS
Para la colectividad
Seriedad y Reserva
Sra. MARIA CRISTINA
Martes — Jueves — Sábado
15 á 19 40—4378
— SIN FINES DE LUCRO —

U. G. A. B.
ARMENIA 1322 - BS. AS.
773-2820 y 771-6500

MUNDIAL DE FUTBOL
EN UGAB
INFORMESE en ARMENIA 1322

GRAN ASADO FAMILIAR
DOMINGO 10 DE JUNIO
Con proyección en pantalla gigante de 2 partidos del Mundial de Futbol de Italia
12.00hs. EE.UU. vs CHECOSLOVAQUIA
13.00hs. ASADO
14.30hs. Cine de Aventuras
16.00hs. BRASIL vs SUECIA
Haga sus reservas con anticipación
TE: 771-6500 ARMENIA 1322

CORO SHNORHALI
CANCIONES NACIONALES HEROICAS
Participa en el:
CENTRO ARMENIO
Sábado 9 de Junio 21hs.

SCOUTS INVITA.....
Te invitamos a participar de nuestra actividad scout; todos los sábados desde las 15 horas; en Armenia 1322
Agrupación Antranik

BOLSA DE TRABAJO
para alumnos y ex—alumnos del Instituto Marie Manoogian
Inscripciones en Secretaría de UGAB
Lunes a Viernes de 9 a 19. Hs

Asesoría técnica en riesgos industriales y contratación de seguros generales
ATENCION ESPECIAL A LA COLECTIVIDAD ARMENIA
Bme. Mitre 777 7° B. Capital
TE. 49-1942/1886

Para las cuatro estaciones
y todas las edades
Lanas "Hetesia"

viene de pág.1

GORBACHOV DEBE OIR.....

causado los pogroms en Sumgait y Bakú, y ha forzado la reubicación de los armenios de Shahumian, Gedashen y otras regiones. Estos pogroms, como así también las violaciones de los derechos humanos básicos, no han recibido la apropiada consideración política por parte del gobierno central, quien tampoco los ha condenado y previsto que estos actos de violencia puedan ser evitados en el futuro.

En las últimas semanas, la presencia de unidades de las fuezas de la Unión Soviética en las fronteras de Armenia-Azerbaijan, ha tomado aún otro ominoso giro por parte de los soldados en activa complicidad enb la persecución de los armenios por Azerbaijan. En efecto, las unidades del ejército soviético han arrestado a armenios que vivían dentro de su propia frontera y los han puesto en manos de las autoridades de Azerbaijan.

Asimismo, escritores armenios que en Nogorny Gharabagh han participado en la celebración del 75º aniversario del Genocidio, fueron arrestados y llevados ante las autoridades azerbaijanas que organizaron las masacres de Sumgait y Bakú y fueron obligados a la contemplación de las atrocidades cometidas antes de que las fuerzas soviéticas intervinieran en Bakú. Aunque actualmente el ejército ha entrado en Bakú con el slogan de poner fin a los pogroms de armenios, parecería que la intención es hacer recaer sobre los armenios los crímenes azeríes.

Nosotros denunciamos la continua violación de los derechos humanos de los armenios en Nogorny Gharabagh en las regiones fronterizas de Armenia, lo que resulta intolerable e imperdonable, y apelamos por este medio a los líderes de las organizaciones armenio-americanas para que individualmente eleven sus voces durante la próxima visita que Mikhail Gorbachov efectuará a Washington entre el 30 de Mayo y el 2 de junio.

Nosotros tenemos conocimiento del hecho de que la agenda de Mr. Gorbachov está completa dados los asuntos de gran significancia que Mr. Gorbachov habrá de tratar con el Presidente Busch. Los derechos humanos deben ocupar, ciertamente, un lugar prominente en esa agenda. Desafortunadamente, las más flagrantes violaciones de estos derechos son cometidas hoy contra armenios en Armenia y Gharabagh.

Justicia y respeto de los derechos humanos son indivisibles. Los abusos en este sentido en una región de la Unión Soviética, manchan todo el proceso de democratización y promueven serias dudas acerca de la sinceridad y credibilidad en Mr. Gorbachov.

Mientras expresamos nuestro aprecio hacia todos aquellos que trabajan por la reconstrucción tras los daños del terremoto, condenamos fuertemente el bloqueo económico de Armenia, así como la indiferencia hacia este hecho, porque el gobierno central está legalmente obligado a garantizar el paso del transporte ferroviario dentro de la república. El bloqueo económico por parte de Azerbaijan ha parado los esfuerzos por la reconstrucción y está llevando a Armenia y Gharabagh hacia la inanición y desintegración.

Mr. Gorbachov visita los Estados Unidos en el tiempo más apropiado para que hagamos oir fuertes sentimientos y protestas.

Por lo tanto, nuestro propósito es que todos los armenios movilicen sus fuerzas y tomen una acción decisiva para que sus voces sean oídas, por:

a) Promover actos de nuestra Administración, nuestros Senadores y parlamentarios acerca de la lamentable situación producida en Armenia por el abuso en los derechos humanos y urgir a que este tema sea tratado con la contraparte o directamente con Mr. Gorbachov durante sus reuniones.

b) Comprar espacio y tiempo en los medios impresos y electrónicos para enviar nuestro mensaje a Mr. Gorbachov.

c) Hacer convergir en Washington la voz tranquila y pacífica, pero firme, de nuestras demandas a Mr. Gorbachov.

Muchos abusos en y alrededor de Armenia se han producido porque no hemos tenido oportunas noticias en la Diáspora y no las hemos divulgado por los medios de comunicación. Nuestro continuo silencio e inacción pueden ser interpretados como indiferencia o debilidad, y pueden animar a nuevos abusos y pogroms.

Por lo tanto, ya es tiempo de que los armenios-americanos nos levantemos y hagamos oir nuestra voz.

Mayo 10 de 1990

Comités de Distrito de las Regiones Este y Oeste de la

ORGANIZACION DEMOCRATA LIBERAL ARMENIA

U. G. A. B.

ARMENIA 1322 - BS. AS.

773-2820 y 771-6500

MUNDIAL DE FUTBOL
EN UGAB
INFORMESE en ARMENIA 1322

GRAN ASADO FAMILIAR
DOMINGO 10 DE JUNIO

Con proyección en pantalla gigante de 2 partidos del Mundial de Futbol de Italia

12.00hs. EE.UU. vs CHECOSLOVAQUIA
13.00hs. ASADO
14.30hs. Cine de Aventuras
16.00hs. BRASIL vs SUECIA

Haga sus reservas con anticipación
TE: 771-6500 ARMENIA 1322

CORO SHNORHALI
CANCIONES NACIONALES HEROICAS
Participa en el:
CENTRO ARMENIO
Sábado 9 de Junio 21hs.

SCOUTS INVITA.....

Te invitamos a participar de nuestra actividad scout, todos los sábados desde las 15 horas; en Armenia 1322

Agrupación Antranik

BOLSA DE TRABAJO

para alumnos y ex—alumnos del Instituto Marie Manoogian
Inscripciones en
Secretaría de UGAB
Lunes a Viernes de 9 a 19. Hs

Asesoría técnica en riesgos industriales y contratación de seguros generales
ATENCION ESPECIAL A LA COLECTIVIDAD ARMENIA
Bme. Mitre 777 7º B. Capital
TE. 49-1942/1886



PRIMER SERVICIO
EN RELACIONES HUMANAS
Para la colectividad
Seriedad y Reserva
Sra. MARIA CRISTINA
Martes — Jueves — Sábado
15 á 19 40—4378
— SIN FINES DE LUCRO —

Para las cuatro estaciones
y todas las edades
Lanas "Hetesia"

¡ *El Clamor de mi Pueblo!*

(Fragmento)

Sergio Barsamian (*)

El 7 de diciembre de 1988 en las ciudades de Leninagan, Kirovagan y Spidag, en la República de Armenia, tuvo lugar un Gran terremoto que ocasionó cuantiosas pérdidas de vidas humanas e incalculables daños materiales. Desde la Diáspora se envió toda clase de ayuda para socorrer a las víctimas de tan luctuoso suceso.
Que esta página sea como permanente recuerdo de todos aquellos que perecieron a consecuencia de tan terrible cataclismo.

Sobre la sufrida Armenia
se iba acercando el invierno,
la noche encendió la luna
con rayos, truenos y vientos.

Ondulaban por los aires
densas nubes peregrinas,
mañana llena de asombro
y de angustias infinitas.

Amaneció extraña la aurora
como un cuadro desolador,
pétalos de rosas llovían
cadenas de pánico y dolor.

Aquel siete de diciembre
Armenia se vistió de luto,
cuando la tierra se abrió
semejante a un gran sepulcro.

Catedrales de cultura
de improviso... ¡Destruídos!
libros y apuntes con sangre,
junto al cadáver de los niños.

Bajo esas moles de piedras
madres buscando a sus hijos,
sin una luz de esperanza
entre aceros retorcidos.

¡Cuántas criaturas inocentes
fueron cayendo al abismo!
Sin el beso de la Madre,
sin el adiós del Amigo.

Seres sepultados vivos
en los fondos de la sima,
con sus llagas desgarrantes
tuvieron una muerte repentina.

Hombres y mujeres aplastados
en esa horrible tragedia
si hasta el imponente Ararat,
lloraba en silenciosa pena.

En las profundas entrañas
yacen convertidos en polvo
aquel manantial de ilusiones
que desgarró el Terremoto.

Tierra que conservas la sangre
arrebatada a los estudiantes,
has que nuestra raza renazca
con el ímpetu más pujante.

Y en aquel devastado paisaje
serán recordados con una Cruz,
todos los que allí murieron
sin una mortaja, ni un ataúd.

Armenia quedó desalentada
por el fatal acontecimiento.
Sin abrigos, sin viviendas
y con gran escasez de alimentos.

Por el tremendo Cataclismo
que azotó a la Madre Patria,
los Armenios de la Diáspora
hicieron oir sus palabras.

Y ante ese hecho tan afligente.
¡Por fin, todos unidos dijeron:
SIRELI HAIRENAGUISNER
nuestra ayuda aquí está PRESENTE¡

¡Ay Patria nuestra enlutada
por el desastre sorprendente,
cuántas amarguras imborrables
quedaron grabadas en mi mente!

De pronto... ¡Como un milagro!
Brotaban desde las grietas,
gritos de seres humanos
surgidos de las tinieblas.

.....

¡ VIAJERO !... ¡ VIAJERO! .....
¡Anda y pregúntale al mundo entero!
¿Porqué Dios nos puso prisioneros
en esta profunda oscuridad?.

.....

¡ VIAJERO !....¡ VIAJERO !.....
¡Anda y pídele al Padre Eterno
que proteja a nuestro pueblo
de la injusta adversidad !.

.....

Con las sombras de la noche
se fueron acallando las voces,
sembrando tristes recuerdos
en el corazón de los hombres.

Vencido por la impotencia
y con el llanto incontenible
por la terrible tragedia,
alcé mis brazos hacia el cielo
y solamente pude exclamar:
¡ SEÑOR...SEÑOR !...
¡POR FAVOR, NO CASTIGUES MAS
A NUESTRA QUERIDA ARMENIA!...

Sireli Hairenaguisner significa: **Queridos Compatriotas.**

(*) El autor, Sergio Barsamian, es poeta y, también, recitador criollo. Colaborador de este periódico, durante el curso de 1989 hemos publicado de su autoría: "Cuatro Fronteras", "América", "Plegaria para mi Madre" (traducida al francés, italiano, hebreo y armenio) y "Canto a Armenia"

INSÓLITO !

EMBAJADOR TURCO EN HOMENAJE AL HOLOCAUSTO JUDIO

Una delegación de la comunidad armenia de la República Argentina, encabezada por el doctor Antranig Arslanian, vicepresidente de la Institución Administrativa de la Iglesia Armenia, e integrada por los doctores León Carlos Arslanian y Juan Bonapartian, y el periodista Narciso Binayan (h) concurrio a la sede de la Delegación de Asociaciones Israelitas Argentinas (DAIA), para transmitir la preocupación de los armenios con motivo de la presencia del embajador de Turquía en el acto central conmemorativo del levantamiento del ghetto de Varsovia, con el que la comunidad hebrea recordó el holocausto del pueblo judio durante la segunda guerra mundial.

Recibida por los vicepresidentes de la entidad, doctor Luis Rozenfeld y arquitecto Luis Comisarenco, la delegación armenia expresó "el desconcierto que había producido en nuestra colectividad la presencia en un acto judío del embajador de un estado que, a lo largo de 75 años, no sólo no ha mostrado señal alguna de arrepentimiento por el genocidio de 1915 sino que incluso llega a negar que haya existido". Se subrayó que ello había provocado profundo malestar, hecho que se hacía notar a la DAIA como "entidad madre" de la colectividad judía.

Luego de evocar el episodio en que Hitler impulsó las masacres de judíos sobre la base de la impunidad y el olvido de los responsables del genocidio armenio de 1915, se mencionó además el aporte de importantes personalidades judías al esclarecimiento de la tragedia del pueblo armenio, como el testimonio del embajador de los Estados Unidos, Henry Morgenthau, durante el desarrollo de los acontecimientos, o la novela de Franz Werfel, **Los Cuarenta Dias del Musa Dagh**, valioso instrumento literario para la difusión del crimen. Asimismo, el doctor Rafael Lemkin, de Varsovia, propuso exitosamente la incorporación en el derecho del delito de genocidio -palabra por otra parte creada por él mismo- mucho antes de que el nazismo pusiera en marcha la ejecución del plan de masacrar a los judios.

El doctor Rozenfeld expresó que comprendía perfectamente los sentimientos heridos de la colectividad armenia, y en nombre de la comunidad judía pidió "disculpas por este error", deslizado por el cúmulo de actividades a cargo de la institución, sin que ello atenuara, -señaló más adelante-, la responsabilidad y seriedad del episodio.

Los representantes armenios señalaron que la respuesta de la DAIA se ajustaba a sus previsiones y prometieron enviar bibliografía sobre el genocidio armenio, especialmente la versión en español de ***Las memorias del Embajador Morgenthau.*** En reciprocidad, los directivos de la DAIA ofrecieron a la Institución Adm. de la Iglesia Armenia documentación al respecto publicada por la Universidad Hebrea de Jerusalén, "que permitirá comprobar cuán hondamente nos interesa y estudiamos el genocidio armenio". La entrevista, que tuvo lugar el viernes 11 de mayo, finalizó con un fructífero diálogo sobre aspectos históricos y humanos del crimen de genocidio.

ANUNCIE AQUI

Por su información, sus artículos, sus editoriales, Sardarabad es el medio más leído por la colectividad armenia.
Si tiene algo bueno que ofrecer, anúncielo aquí.....
¡ y disfrute sus resultados !

Infórmese en el 771—2520 — Departamento de Producción.

UNIFORMES COLEGIALES
ELMAYAN



BLAZERS
PANTALONES
JUMPERS
765-5293
Los Ceibos 63 BOULOGNE

*** A L I C I A ***
Comidas y Postres Artesanales Armenios y Orientales
Reuniones Familiares — Agasajos
Campana 5535 Cap. Tel. 571—4536

Daniel Youssefian e Hijos S.A.
Distribuidor y Mayorista Textil Blanco y Tejidos en general
Sarmiento 2357 Buenos Aires
TE. 48-9442/5298

LIGANDO

DESPUES DE LAS ELECCIONES, "BETOTA" LE DICE ADIOS A LA LIGA

Sucedió el 5 de mayo de 1990, tras la Asamblea anual de Liga de Jóvenes de UGAB. A partir de ese momento, "Betota" terminó su ciclo como presidente, cargo que ocupó desde el 1 de septiembre último.

Ahora bien, usted se preguntará ¿quién es este personaje? Estamos hablando de Roberto Tchokaklian, más conocido en el ambiente como "Betota", apodo que le puso su hermano desde muy chico, al no poder pronunciar correctamente su nombre. Ya transcurrió mucho tiempo y Roberto fue creciendo. Hoy tiene 27 años y pertenece a la generacion de "veteranos" de Liga, claro que esto dicho con todo respeto.

Su extensa trayectoria al servicio de la institución fue la excusa del encuentro. La historia comenzó en una charla informal y se prolongo por horas en diferentes lugares. La primera cita fue en su domicilio, rodeado de su familia. El diálogo quedó trunco debido a nuestros compromisos. Por eso volvimos a vernos, esta vez en "Calé", famosa confiteria de Palermo que él mismo regentea con un socio.

¿Cómo comienza tu relación con la Liga?

-Creo que el ambiente de Liga lo respiré desde chico. Empecé a practicar deportes mientras cursaba sexto grado, cuando el edificio actual no existía. Eso era un baldío y jugábamos allí, a la intemperie. En fin, era un desastre pero había otra visión de las cosas. Para mí fue una época más linda, ya que uno llevaba la pelota y nosotros mismos arreglábamos la cancha; era un trabjo a pulmón. En cambio, hoy las instituciones tienen sus grandes gimnasios y todo es distinto.

Volviendo un poco a lo que me preguntaste, a los 15 años, ingresé en una subcomisión de Liga de Jóvenes. Parece que mi labor conformó y me eligieron miembro suplente y más tarde titular, hasta alcanzar la presidencia.

¿Este sitial es una responsabilidad o un modo de obtener status?

-Mirá, el que te niega esto miente. Realmente da una imagen a la persona, pero cada uno hace su propia imagen. Yo no cambié por ser presidente de Liga, y eso lo pueden decir aquellos que me conocen de antes. Creo que es una responsabilidad, por el solo hecho de pensar que la Liga de Jóvenes de Bs. As. tiene 50 años de vida, fue capaz de realizar las Olimpíadas Mundiales y organiza actividades constantemente. En un futuro la dirigencia debe continuar con chicos aptos para ello; esta es nuestra principal tarea y es la gran falla de la colectividad. Por eso, tratar de hacer las cosas bien es un deber muy grande.

UNIVERSIDAD NACIONAL DE BS.AS.
FACULTAD DE DERECHO
CENTRO DE ESTUDIANTES LIGA DE JOVENES
CONFERENCIA
DERECHOS HUMANOS EL GENOCIDIO ARMENIO
Jueves 7 de Junio 19 HS.
AULA MAGNA DE LA FACULTAD DE DERECHO (UBA)

ԲԱՐԻ ԵԿԱՐ ՌՈՒԲԷՆ ԱՎԵՏԻՍԵԱՆ «ՌՈՒԲԻԿ»
BIENVENIDO RUPEN AVEDISSIAN ("Rupik")



SECRETARIO DEL PRESIDENTE DEL COMITE DE RELACIONES CULTURALES CON LA DIASPORA

COORDINADOR DE LAS PROMOCIONES 83, 84, 85, 86, 87 Y 88 DURANTE SUS ESTADIAS EN LA *MADRE PATRIA*

¿Qué función cumple Liga en la diáspora?

Lo fundamental es la defensa de la causa armenia y la unión para mantener al pueblo con su cultura y sus tradiciones. También nos interesa la ayuda a Armenia hoy, después del terremoto. Y en este tema Parecordzagan siempre estuvo al lado de la Madre Patria. En la actualidad, está construyendo una universidad en Armenia, con profesores locales y de California. Asimismo, posterior al movimiento sísmico sobrevino un problema sumamente grave con un aumento de enfermedades infecciosas que demandaba el traslado de pacientes a los países de Europa. Por ese motivo, también se está levantando un hospital para ese tipo de casos.

Y así muchas obras de esa índole que todavía lleva a cabo nuestra institución. Pero la gente no sabe porque la UGAB trabaja en silencio.

Remontémonos al pasado, ¿qué objetivos tenías al asumir?

-Nosotros tuvimos la responsabilidad de afrontar muchos cambios, como intentar llegar a la juventud en forma escrita y finalmente lo logramos más adelante, la Liga debe perfeccionarse a manos de chicos capacitados, hoy la captación de gente requiere utilizar medios diferentes.

Debemos percibir los gustos para ir mejorando paulatinamente. Te doy un ejemplo: un otra época los bailes no se hacían en inmensas discotecas, pero hoy esas son las preferencias de los chicos.

Pero todas representan metas accesorias. El objetivo supremo que tenés desde el comienzo es mantener la armenidad en la diáspora, para crecer de a poco en los distintos ámbitos de la sociedad.

Mi objetivo personal, debido a mi pasión por el deporte, fue dedicarme de lleno a consolidar los diferentes equipos representativos de UGAB, para lograr difundir la colectividad, a través de éxitos deportivos, algo similar a lo que consiguió el Deportivo Armenio con su ascenso a primera División, circunstancia que lamentablemente la gran mayoría no supo valorar.



¿podrías hacer una autocrítica de tu gestión?

-El año fue excelente para la Liga. Por fin, la colectividad se dio cuenta de la capacidad laboral que tienen sus integrantes, a raíz de la brillante realización de las Olimpíadas Mundiales y todo su entorno. Por eso todavía seguimos recibiendo mensajes de felecitación por la atención dispensada hacia todas las delegaciones. Tras este acontecimiento se inició mi período de mando. Allí tuvimos un mes de reestructuración de tareas que sirvió para reponerse de esa semana de agosto en la que no durmió nadie. Posteriormente, se concertaron las nuevas actividades, que se cumplieron en su totalidad.

Los actos culturales fueron ejemplares. Durante las Olimpíadas hubo diversos acontecimientos diarios, más dos exposiciones en el Banco de Boston y de Canadá, con un éxito notable.

En relación a las fiestas, en las que vos estuviste, creo que la de la "City" para despedir el año fue maravillosa. Luego vinieron los meses de verano, en los que se programo el desarrollo de la presente temporada, con un trabajo especial por la conmemoración del medio siglo de Liga.

Por último, mi ciclo finalizó con el baile de Cinema que se comenta mucho. Especialmente entre los chicos de 17 a 22 años, seguramente los que más se divirtieron, a pesar que las edades eran muy dispares. El suceso alcanzado fue tal que tuvimos que vender 450 entradas por anticipado, algo que a nosotros nunca nos gustó hacer.

(Esta respuesta me movió a indagar en cuestiones inherentes a la Institución y entonces, rápidamente, lo que era de un principio una simple conversación se transformó en un reportaje en serio, cuyo contenido reflejaremos oportunamente.

Daniel Der Avedissiam (22)



Պուրճ Համուտի ժողովրդային տուներէն մէկը...

ԱՐԱՐԱՏ
Օրագիրք
Հր. ՅԱՄ. ՀԻՄ. «ՈՒՅՆ ԵՒ» ՀԱՍ. ՀԱՅԱՍՏԱՆ
ՇԱԲԱԹ 19 ՄԱՐՏ 1990. ՏԱՐԻ ԺԹ

ԻՐԱ՛Ւ ՀԵՐՈՍՈՒԹԻՒՆԸ

Երկար ու անհնախադէպ ընդմիջումէ մը ետք, «Արարատ» կրկին կը ներկայանայ իր ընթերցողներուն: Մեզի պատահրուած այս յոյսերուն պատճառը բուելու պէտք չենք տեսներ: Մանօթ եղած ըլլալու է: Լիբանանեան տագնապի տասնհինգ տարիներու ծանրագոյն օրերուն իսկ, յաղթահարելով ամէն տիպի դժուարութիւն, մեր օրկանը չէ ընացած իր դերին մէջ: Մենք ներ է յարմնեն, հետեւողական ու մարտունակ: Ժողովուրդը պահեր ենք իբազեկ ու հաղորդ, տուած իրեն ցուցմունք եւ կողմնորոշում: Ու եթէ, անցեալ Յունուարի աւարտէն սկսեալ, խափանուեցաւ մեր թափը, յառաջընթացը բնական եւ ունենգանք բնկերկում ու տեղհայլ, սա կը նշանակէ, թէ արգելիչ պայմանները շատ աւելի ուժեղ եղած են հան դժուարութիւններուն կուժէ տալու գնով մեր առաքելութիւնը շարունակելու կամքը, ճնարաւորութիւնը: Մեր ընթերցողները, հետոի ու մօտի, բող մեզի ներեն մեր սոյն ակամայ պարտազանցութիւնը: Իրենց հասկացողութեան ոգիին կ'ապաւինինք: Մեղմը բոլորովին ալ մերը չէ եթէ կապը, ճոգեկան եւ իմացական, որ մեր մամուլը իր ընթերցողին կը միացնէ, առօրեայ հաղորդումով, խզուեցաւ: Ու նոյնիսկ հիմա, երբ աւելը վերսկսած է դառնալ եւ յոյս աշխարհ բերել այս նորագոյն բիւր, դժբախտաբար չենք կրնար հրաչխաւորել բերիս ամենօրեայ հրատարակութեան կանոնաւորութիւնը: Նոյն պատճառները կրնան նոյն հետեւանքը ունենալ... բնկ, մեր ամբողջ կարելիք պիտի փորձենք.

Նոր է, որ դուրս կու գանք վերջին վեց շաբաթներու «երկրաշարժ»էն, բան տալով մեր գլուխը ծածկող փոշին ու մուրը: Քանալով վերագոհել մեծ մեզ: Ձիչ կ'ընենք մեր շուրջ եւ վրայ կատարուածը բմրոնելու: Կը փորձենք պատկերացնել համեմատութիւնը աղէտին, մարդկային կեանքերու անխնայ ջարդին, նիւթական կորուստներուն անոնի, սահմռկեցուցիչ...

Բայց, ի՞նչ հարկ նկարագրելու եւ յուշելու սարսափելի իրականութիւնը մը որուն լեզի, բունտ բաժակը ցմրուր ըմպեց «Երիստոնեայ երկիր»ին ժողովուրդը, Երիստոնեայ ծնորհով իրեն մատուցուած: Բացատրելու պէտք չկայ ինչ որ իր մորքին վրայ եւ ոգիին մէջ կրեց շրջանին անմեղ րնակչութիւնը, սա անոնի աղէտը, կեանքերու վայրագ խողխողումը, հրէշային հանդումները որոնք գերազանցեցին իրենց բոլոր նախորդները: Նման նախնիր չէր գործուած անցեալ տասնհինգ տարուան մէջ: Ու ամենատարբերակեն կը կայանայ հոն, որ այս նղնեը գործուեցաւ մէկ շրջանէ ներս, նոյն հայերի ներսիդին ու դաւանակիցներու ծնորհով ու միջեւ:

Յանուն ինչի՞, ո՞ր վեհ սկզբունքի, գրաւիչ ո՞ր տեսլականին եւ լուսաշող ի՞նչ ապագայի տեսիլքն է այդ, որուն խորանին վրայ եւ րնդամէնը երեսուն օրերու րնթացքին շուրջ հինգ հազար լիբանանցիներ սպաննուեցան կամ ստացան ծանր վէրերու: Հրկիզուեցան եւ աւեր դարձան հազար ու հազար րնակարան, գործատեղի, հանրային կառոյց ու չէներու: Ակնթարթի մէջ մոխիր դարձաւ ինչ որ այս հնարամիտ ու չանասէր ժողովուրդին երկար տարիներու բտիներուն վաստակը կը կազմէր: Միլիառ տոլարներ կը գնահատուի միայն տա վերջին հինգ շաբաթներուն պատճառուած նիւթական կորուստը: Իսկ հազար եւ հազար կեանքերն խլուած մեզմէ, թափուած արիւնը առատաոու որոնք գին չունին, որոնք րնդմիշտ կորսուեցան, չկա՛յ, չի կրնար գոնուիլ որեւէ փոխհատուցում գիտենք ետ կեանքի բերող: Դարուն կեանքեր՝ որոնք դարձան խորշակահար կոխներու հուրէն եւ ծուխէն, վերապրողներս (դեռ) ծգելով յաւերժ անմխիթար:

Ո՛չ, բող չփորձենք արդարացնել դժոխային սա վիճակը այս կամ այն սկզբունքով, թեկալով կամ ազնիւ (իբր թէ) տրամադրութեամբ: Թո՛ղ չշարեն «ուրիւն»ներ, ազատասիրութեան կամ հայրենասիրութեան տիպի: Ո՛չ մէկ լոզունգ, կարգախօս եւ յատկանիշ, որոնք ալ ոսկեջրուած կամ արծաթով շղարուած ըլլայ ան, չի կրնար արդարացնել իր սյատճառած տառապանքն ու ժողովուրդին: Ընկերա-քաղաքական վտտագոյն պայմաններ, ամենադժնեմ վարչաձեւ իսկ նախընտրելի է սա դժոխքի բոցերէն որոնց վրայ կը եեեերեն մեր անմեղ բնակչութիւն մը, գիեր շամբուրի վրայ անցուցած: Ա՛յո է խոստացուած ազատ կեանքն ու բարեկեցութիւնը: Ամենէն ազատագուրկ մարդն իսկ կտոր մը հաց եւ ջուր կ'ուենենայ ուտելու եւ խըմելու, եւ տանիք մը որուն տակ կարենայ գէր հանգիստ մը գլուխը բարձին դնել, առանց սրտաղողի, վայրկեաններ հսմրելու բէ ե՞ր, մէկ ակնթարթէն միւսը, հերիս մը պիտի պայրի իր վրայ, կամ ռումբ մը պիտի խուժէ իր լուսամուտէն ներս, մինչեւ իսկ, ապաստանարանին յետնագոյն անկիւնը հասնելով:

Ո՞ւր է յաղթականն այս կոիւին, շահողը մահուան ու արիւնի հունձքին, ախոյեանը որպէս բէ ժողովրդանուէր այս երկամարտին: Ո՞ւր է փրկիչն ու փրկուածը: Ամէն կողմէ կը լսուին. «Զէենով լուծում չկայ: Այս կոիւը իր յաղթականը չունենար: Ելրն ու ազատումը կը կայանան հաղաքական երկխօսութեան, լուծումին մէջ»:

Անսպայման պէ՞տք էր Լիբանանի ժողովուրդը արիւնահամ դարձնել ու երկիրն ալ վերածել աւերակոյտի, որ կարելի ըլլար այս եզրակացութեան հասնիլ: Միթէ՞ այսքանը որոշ եւ յստակ չէր առաջին մէկ օրէն: Երբ սակաւ բիւ կազմող ուրիշներու հետ մենք եւս, որպէս համայնք, կուսակցութիւն եւ սոսկական հաղաքացի կը յանձնարարէինք՝ հրաժարիլ վէճ ու բշնամութիւն զէենով լուծելու գէշ ունակութենէն, ապաւինիլ խաղաղ երկխօսութեան, որ Լիբանանեան իրականութեան շրջագիծէ ներս վիճայարոյց խնդիրներուն դարման գտնելու միակ միջոցն է: Ու Լիբանանի վերականգնումը կը տեսնէինք միութեան մէջ, կեդրոնական միակ եւ ուժեղ իշխանութեան մը ներքեւ, ուր ժողովուրդը այլեւ արդարութեամբ, ազատ ու գերիշխան:

Դժբախտաբար, այսպէս դաւանած ու դիրհորոշուած ըլլալով հանդերձ, մնալով կառչած հաղաքականութեան մը որ ամենէն խոհեմը, հայրենասիրականն ու պարկեշտը դուրս եկաւ լիբանանեան ուրիշ բոլոր կեդրոնածխերուն մէջ, մեր համայնքը նուազ չտուժեց եւ չի տառապիր այսօր հան ուրիշներ: Մեղմ կը հաւէ այլոց հաշտնչ, եւ միայն իր ներհին հրաչալի միաանութիւնն է, որ կը սահմանափակէ իր կործտանները, ի մխիթարութիւն իրեն եւ Լիբանանին:

Բայց, եկէ՛ք չհանապարհենք եւ չինչանք կանխահաս եւ պատրանալից յաւատեսութեան մէջ:

Ցաւալի է նկատելը, որ «զէենով լուծում չկայ, ժողովուրդը ասկէ աւելիին չի տոկար» հետեւցնող բերանները չեն դադրիր մնալէ կառչած իրենց «ուժի դիրհոր»ուն: Մոայլ կանխատեսութիւններ կ'ըլլան: Որ տարածայնուին շշուկները՝ «Այսօր, վաղը...»: Կարծես ըսող պատճառուածն եւ տրուածը լաւ բան մը եղած ըլլար, եւ դեռ աւելին կը խոստանան արդէն իսկ խելակորոյս դարձած հաղաքացիներուն:

Միեչդեռ, ժողովուրդը իր սիրտը բռնած կը սպասէ, որ փոխնուածը կրկին եւ հան անդամ փորձելով նոյն խելօք եզրակացութեան հասնելէ ետք, Բարի Կամեցողութիւնը չի վարանիր, վայրկեան մ'իսկ, նստելու «կլոր սեղանի» շուրջ, տալու ականջ տրամաբանութեան եւ խղճի ձայնին, առնելու այն միակ, իսկապէս հետոսական բայլը որ պատեհազմի կացիները... բաղելն է, ժողովուրդը այս դժոխքէն դուրս բերելուն մէջ կը կայանայ: Լրելով ամէն յատկանութիւն, խաբուսիկ լոզունգ եւ յամառութիւն մը, որ մարդը իր սխալ սկզբունքին գերին կը դարձնէ: Անցեալ տարիներու դասը բաւարար չէ՞, սխալի մը գինատկելու համար:

Ժողովուրդին վերադարձնել է պէտք իր ճացը, ապաճովութիւնն ու խաղաղութիւնը: Իրա՛ւ ճայրենասէրն ու ժողովրդական ղեկավարը ա՛յն է, որ Լիբանանն իր ժողովուրդով դուրս կը բերէ իր տասնհինգամեայ սա ողբերգութենէն: Ու ո՛չ բէ սեփական ճայրենիքին դեռ կանգուն մնացող սիւներն ալ կը փլցնէ, կը բաժէ աւիւնի վերջին կաթիլը հաղաքացիին:

Լինել–չլինելու սահմանին վրայ կեցած ենք այսօր:

Պիտի առնուի՞ վճռական ու խիզախ այդ բայլը: Ո՛չ բէ ամբողջական հանդումի տանող, այլ՝ վերաշինութեան: Պատերազմի սեւ էջը րնդմիշտ փակելո՛ւ: Զիչելով եւ իեհգին զոհարերելով պահանջվուղը եշմարտապէս սիրած ըլլալու:

Տեսնե՞ենք:

Լիբանանահայ «Արարատ» պաշտօնաթերթի, 19 Մարտ 1990, սոյն խմբագրականը, զոր կ'արտատպենք մեր պաշտօնակից եոորեայ «Նոր Օր»-էն, կը ներկայացնէ յուզիչ, բայց մանաւանդ պարզ իրողութիւնը, խտացուած տողերու մէջ, Լիբանանի 15 ամեայ բաղաքացիական պատերազմի ամենէ արիւնալի ու բանդիչ փուլերէն համարուած աւելի քան 45 օրուայ ժամանակաշրջանին:

Լիբանանի ընդհանուր իրադրութեան ընդմէջէն ցայտուն կերպով կը յայտնուին ողջ լիբանանահայութեան ողբերգութիւնը, յիշեալ թերթին յատկապես, եւ ամբողջ լիբանանահայ մամուլին անլուր դժուարութիւնները, զոհողութիւնները, չքմեղ համար անկարելիութիւնը լոյս տեսնելու:

Ռ.Ա.Կ.-ի Խօսքը Մայիս 28-ի Մայիսին

Նայի՛նք Դէպի Ապագան

Ազգային ու միջազգային յարափոփոխ իրադրութիւնները գլխապտոյտ պտտեցնող արագութեամբ կը շարունակեն յեղաշրջել քաղաքական ու ընկերային կառոյցները: Յատկապէս, մեր Մայր Հայրենիքը, կլանուած այդ խելայեղ յորձանքին մէջ, այսօր կ'ապրի փոխանցման անստոյգ ժամանակաշրջանի մը մէջ:

Զինք շրջապատող դարաւոր ու ոխերիմ թշնամիներու գրեթէ անձարձակ մոլեգնութիւնը, Խորհրդային Միութեան պարզեալ ֆիզիքական ապահովութեան տկարացումը, ներքին բաժանումներէ ու պետական իշխանութեան թուլութենէն յառաջացած անիշխանականութիւնն ու տնտեսական քայքայումը, մեր հայրենիքն ու հայրենի ժողովուրդը կրկին անգամ կը դնեն մահու եւ կենաց ճգնաժամային հանգրուանի մը մէջ:

Անհաւանական չէ որ, մեր հայրենիքը դարձեալ գտնուի այնպիսի կացութեան մը առջեւ, ինչպէս որ էր 1918 Մայիս 28-ին, այսինքն՝ իր շուրջի պետութիւններուն անկախութեան հռչակումով, պարտաւորուած ըլլայ ի՛նք եւս անկախութիւն հռչակելու, երբ ո՛չ պատրաստ է եւ ո՛չ ալ կարող՝ այդ անկախութիւնը պահելու: Եթէ 1918 Մայիս 28-ին կարելի չէր նախատեսել անկախութեան աքթին արդիւնքը, այսօր, այդ թուականին յաջորդող տարիներու ու տասնամեակներու փորձառութիւնը, դա՛սը ունինք: Բարեբախտաբար, Հայաստանի եւ սփիւռքի մէջ, բացի ծայրայեղական փոքրամասնութիւններէ, հայ քաղաքական, մտաւորական եւ այլ շրջանակներ եկած են այն համոզման, որ անկախութիւնը՝ որքան ալ ամէն մարդու իտէալական բաղձանքն ու ազնիւ ձգտումն է, Հայաստանի ներկայ քաղաքական պայմաններուն տակ, վստահաբար աւելի անստոյգ, անպահով ու վտանգաւոր կացութիւն մը պիտի ստեղծէ հայ ժողովուրդին համար: Անկախութիւնը կը մնայ հեռագայի ցանկութիւն մը, որուն ուղղութեամբ երկար ու ծրագրուած աշխատանքի կարիքը կայ, տնտեսական հզօրացման եւ քաղաքական հասունացման գծով:

Սակայն, նախատեսելի ապագային համար, վերապրումն է հայ ժողովուրդի կենսական պահանջը, եւ այդ վերապրումը բացարձակ անկախութեամբ չէ որ պիտի ապահովուի: Ռամկավար Ազատական Կուսակցութիւնը կը մնայ անխախտ իր համոզումին վրայ, թէ՝ աշխարհագրաքաղաքական տուեալներու վրայ հիմնուած, գէթ անմիջական ապագային համար, Հայաստանի ապահովութիւնը կ'երաշխաւորուի ռուսական պետական ծիրէն ներս ընկերակցութեան մը հիման վրայ, հակառակ անցեալին ու ներկային ունեցած կամ ապագային ունենալիք իր բոլոր անպատեհութիւններուն, եւ անկախաբար այդ պետութեան ունեցած քաղաքական դաւանանքէն կամ ընկերային վարչակարգէն: Ժամանակն է որ ի վեր Խորհրդային Միութեան տարածքին փչող ռամկավարութեան եւ ազատականութեան հովը կը մաղթենք, որ չվերածուի ինքնաքանդ փոթորիկի մը, այլ՝ շուտով արդիւնաւորուին կորպաչովեան քաղաքականութեան վերակառուցման ծրագիրները ու վերագտնէ քաղաքական կայունութիւնը, որպէսզի Հայաստանի մէջ եւս տիրէ նոյն կայունութիւնը, որ նախապայման է երկրին տնտեսական հզօրացման ու ամենաստոյգ երաշխիքն է անոր առողջ անումին դէպի ինքնավարութիւն եւ ի վերջոյ՝ անկախութիւն:

Մինչ այդ, կը հրաւիրենք Հայաստանի ժողովուրդը ըլլալու աւելի զուսպ ու կարգապահ, չարաչար չշահագործելու տրուած ազատութիւնները ի վնաս երկրին, այլ գիտնալ ծառայեցնելու այդ ազատութիւնները յօգուտ անհատին եւ հաւաքականութեան: Իսկ հայրենի իշխանութիւններէն, խմբաւորումներու ղեկավարութենէն եւ մտաւորականութենէն կ'ակնկալուի, որ յարգելով հանդերձ խօսքի ազատութեան ռամկավարական ու ազատական սկզբունքները, ազդու կերպով վերահաստատեն կարգն ու կանոնը եւ վերջ տան անիշխանականութեան:

Աստին, սփիւռքի մէջ, պէտք է դադրին 70 տարիէ ի վեր Մայիս 28-ով եւ Եռագոյնով յատկանշուող ամուլ պայքարը եւ յուսապէտս վատնուած ուժն ու միջոցները, որոնք աւելի արդիւնաւոր կերպով պէտք է կարելի ըլլայ օգտագործել հայապահպանման եւ հայրենիքի օժանդակութեան աշխատանքներուն: Ռամկավար Ազատական Կուսակցութիւնը կը վերահաստատէ իր դիրքորոշումը Մայիս 28-ին եւ Եռագոյնին նկատմամբ, որպէս անկախ պետականութեան պաշտօնական իրողութեան մը թուականը եւ այդ պետականութեան պարտադրուած անկախութեան դրօշը: 1918 Մայիս 28-ին Հայաստանի պարտադրուած անկախութիւնը Հայաստան ո՛չ պատրաստ էր եւ ո՛չ ալ կարող պահպանելու. Խորհրդային ծառայեց միայն Նոյեմբեր 29, 1920-ին փոխանցուելու Խորհրդային վարչակարգին, որպէս պետականութեան մը շարունակականութիւնը եւ Հայաստանի վերապրումին միակ ելքը, հակառակ իր բոլոր անպատեհութիւններուն:

Այսօր պէտք է նայինք դէպի ապագան:

Ժամանակն է որ Մայիս 28-ն ու Եռագոյնը թօթափուին անոնց պարտադրուած արկածախնդրական ու բաժանարար յատկանիշներէն, ու առարկայական մօտեցումով, նկատուին պատմական իրողութիւններ, որպէս մեր ժողովուրդի երեքհազարամեայ արձանագրուած պատմութեան տասնեակ մը անկախ պետականութիւններու թուականներուն եւ դրօշակներուն շարքին վերջինը:

Հայ Գաղութի Դժգոհութիւնը Թուրք Դեսպանի Ներկայութեան Համար Հրէական Ողջակիզումի Ոգեկոչումին

Տեղւոյս հայ համայնքէն մասնաւոր պատուիրակութիւն մը, գլխաւորութեամբ Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ Կեդրոնական Վարչութեան փոխ-ատենապետ տոքթ. Անդրանիկ Արսլանեանի եւ մասնակցութեամբ վարչական անդամ պր. Խուան Պոնափարթեանի, ծանօթ իրաւաբան տոքթ. Լէոն Գարլոս Արսլանեանի եւ լրագրող պր. Նարսիսօ Պինայեանի, այցելութիւն մը տուաւ ՏԱԻԱ-ի -Արժանթին-Իսրայէլեան ընկերակցութիւններու պատուիրակութիւն- կեդրոնատեղին, այս վերջնոյս փոխանցելու համար հայ գաղութի մտահոգութիւններն եւ դժգոհութիւնը: Ինչպէս յայտնի է, վերջերս, Արժանթինի մօտ Թուրքիոյ դեսպանը ներկայ գտնուած էր հրէական համայնքի ոգեկոչական կեդրոնական ձեռնարկին՝ ի յիշատակ Բ. Համաշխարհային Պատերազմին զոհ գացած հրեաներուն:

Հայկական պատուիրակութիւնը ընդունուեցաւ Կազմակերպութեան փոխ-նախագահներ տոքթ. Լուիս Րոսէնֆէլտի եւ ճարտ. Լուիս Քոմիսարէնքոյի կողմէ եւ անոնց փոխանցեց հայութեան դժգոհութիւնը յիշեալ ներկայութեան համար: Թուրքիա այն երկիրն է, որ 75 տարիներու ընթացքին ոչ միայն չունեցաւ զղջումի ոչ մէկ արտայայտութիւն, այլեւ տեւաբար ժխտեց 1915 Թուականի հայկական ցեղասպանութիւնը: Նման պետութիւն մը ներկայացուցիչին ներկայութիւնը համանման ողջակիզումի մը ոգեկոչումին՝ խորապէս կը վիրաւորէ հայ ժողովուրդի զգացումները, եւ Պատուիրակութիւնը թարգման կը հանդիսանայ այդ վիրաւորանքին յաչս կազմակերպութեան մը, որ կը նկատուի հրեայ համայնքի Մայր հաստատութիւնը:

Տոքթ. Րոսէնֆէլտ յայտնեց, թէ կատարելապէս կը բաժնէ հայ գաղութի վիրաւորուած զգացումները, եւ յանուն հրեայ համայնքի ներողութիւն խնդրեց գործուած սխալին համար, աւելցնելով որ Կազմակերպութեան կողմէ ձեռնարկուած ոգեկոչական խճողուած յայտագրի մը մէջ սպրդած անուշադրութիւն մըն է պատահածը, պարագայ մը, սակայն, ըստ տոքթ. Րոսէնֆէլտ, չի մեղմացներ մեր պատասխանատուութիւնը եւ խնդրին լրջութիւնը:

Հայկական պատուիրակութեան անդամները յայտնեցին, թէ ՏԱԻԱ-ի պատասխանատուներուն կեցուածքը կը համապատասխանէ մեր նախատեսութեանց եւ խոստացան բաւարար մատենագրութիւն տրամադրել հայկական ցեղասպանութեան մասին, յատկապէս Մ. Նահանգներու դեսպան Մորկընթաուի յուշերը: Փոխադարձաբար, ՏԱԻԱ-ի ղեկավարները Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ Կեդր. Վարչութեան տրամադրեցին առատ նիւթեր եւ վաւերաթուղթեր ցեղասպանութեան մասին, որոնք հրատարակուած են Երուսաղէմի Եղբայրական Համալսարանին կողմէ: —Այս վաւերաթուղթերը, *ըստ տոքթ. Րոսէնֆէլտ*, ցոյց կու տան խոր հետաքրքրութիւնը, որով կ'ուսումնասիրենք հայկական ցեղասպանութիւնը:

Տեսակցութիւնը, որ տեղի ունեցաւ Ուրբաթ, 11 Մայիսին, ունեցաւ սիրալիր մթնոլորտ մը եւ արդիւնաւոր եղաւ Ցեղասպանութեան մարդկային եւ պատմական երեսները քննութեան ենթարկելու տեսակէտէն:

Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ Կեդրոնական Վարչութիւն
Ա. Դպիր՝ Յովհաննէս Ռազուպեան
Փոխ-Ա. Պետ՝ Անդրանիկ Արսլանեան

Հարցազրոյց Ցակոբ Աւետիքեանի Հետ

Հայութիւնը Վտանգուած Լիբանանի Մէջ Եւ Իր Հողին Վրայ

«Թուրքիոյ հետ լեզու գտնելու համար պէտք է զիջիլ հողային իրաւունքներէն եւ ուրանալ ցեղասպանութիւնը»:

Ե.Ա.- Որո՞նք են այն ուժերը, կամ այն անհատները որոնք կը ջատագովեն Թուրքիոյ հետ լեզու գտնելու հեռանկարը. այդ քաղաքական ուղեգիծը որքա՞ն հիմնուած է մեր պատմական յիշողութեան վրայ, եւ մինչեւ ո՞ւր կրնայ առաջնորդել մեզ:

Յ.Ա.- *Բարեբախտաբար Թուրքիոյ հետ յարաբերութիւններ մշակելու եւ լեզու գտնելու մարմաջը չի տարածուիր ամբողջութեամբ Հ.Հ.Շ.-ի վրայ. այլ անոնցմէ խմբակի մը կամ անհատներու որոնք գլխաւորութեամբ Ռաֆայէլ Իշխանեանի, Վազգէն Մանուկեանի եւ կարգ մը ուրիշներու, որոնք ասկէ մէկ ու կէս տարի առաջ տակաւին կը կրկնէին թէ հայ ժողովուրդը չունի մշտական բարեկամներ եւ մշտական թշնամիներ, այլ ունի մշտական շահեր. բոլորովին սխալ հասկցուած քաղաքական ըմբռնումն է ասիկա եւ իրենցմէ շատեր չեն գիտեր անգամ որ այս միտքը կը պատկանի Տ'Իզրայէլիին, այսինքն Անգլիոյ ատենի վարչապետին, եւ արտասանուած է այն օրերուն երբ Անգլիական կամ Բրիտանական կայսրութեան վրայ արեւը խիկապէս մայր չէր մտներ, եւ Անգլիան կրնար, ոչ թէ ամէն օր, այլ ամէն վայրկեան թշնամին ու բարեկամը դաշկինակի նման փոխել. իսկ փոքր ժողովուրդներուն կամ մեզի նման տկար ժողովուրդի մը համար թոյլատրուած չէ այդպիսի բան, եւ մենք չենք կրնար մեր թշնամիներն ու բարեկամները այդպէս փոխանակել, մանաւանդ որ ոչինչ փոխուած է ընդհանուր կացութեան մէջ. քանի առիթը եկաւ ես կ'ուզեմ այս մասին շեշտել թէ 1977 թուականին մեր ազգային երեք կուսակցութիւններու պատուիրակութիւն մը հանդիպում ունեցած է իրօք Թուրքիոյ այն ժամանակուան արտաքին գործոց նախարար Չաղլայանկիլի հետ. այս մասին մենք խօսեցանք Հայաստան, եւ այդ բանակցութեանց ընթացքին երեւան եկած է հիմնական եւ կարեւոր կէտ մը, ուր բանակցութիւնները խզուած են: Ըստ թուրք արտաքին գործոց նախարարին հողային պահանջ պէտք չէ դնեն հայերը Թուրքիոյ նկատմամբ. հոն ուր հայերը ունին հողային պահանջ, հոն ուր ցեղասպանութեան մասին ակնարկութիւն կ'ընեն, կամ կը պահանջեն որ Թուրքիան ճանչնայ այդ ցեղասպանութիւնը, ուրեմն հոն արդէն խօսակցութիւնները կ'աւարտին. հետեւաբար Թուրքիոյ հետ յարաբերիլ, լեզու գտնել, կը նշանակէ զիջիլ մեր հողային իրաւունքներէն, երկրորդ՝ ուրանալ նոյնինքն ցեղասպանութիւնը, ինչ որ արեւմտահայոց համար, յատկապէս, եւ ընդհանրապէս մեր ժողովուրդի համար անընդունելի է եւ այս մասը մենք յստակօրէն բացատրեցինք Մայր Հայրենիքի մէջ ունեցած մեր զանազան հանդիպումներուն, թէ՛ հրապարակային ելոյթներու ընթացքին:*

«Ամենայն Հայոց Հայրապետութիւնը Հեղինակազրկելու Փորձ»

Ե.Ա.- Ի՞նչ է Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ դերը իր Մայր Աթոռ Սբ. Էջմիածնով եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսով, այս ընդհանուր շարժումին մէջ. որքա՞ն ազդեցութիւն ունի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը, եւ որքա՞ն կրնայ ուղղութիւն տալ խմորուող այս նոր շարժումներուն:

Յ.Ա.- *Կարելի չէ ըսել թէ այս շարժումները, այս նոր խմորումները, միայն ինքնածին են. ես անձնապէս այն կարծիքին եմ որ անոնք, գոնէ կարգ մը պարագաներուն, կը կրեն արտաքին ազդեցութիւններ, արտաքին թելադրութիւններ, նոյնիսկ խաղդաւանքներ: Ինչպէս քաղաքական իշխանութեան պարագային, նոյնպէս կրօնական իշխանութեան հանդէպ, այս նոր շարժումներէն ոմանք, 1988-ի վերջաւորութենէն սկսեալ նոյնիսկ վարեցին քաղաքականութիւն մը, որով փորձեցին հեղինակազրկել Ամենայն Հայոց Հայրապետութիւնը. ես կրնամ օրինակ մը տալ այս առնչութեամբ. —Օփերայի հրապարակը տեղի ունեցած հաւաքներէն մէկուն ընթացքին, որուն ներկայ էր շուրջ 100.000 հոգի, 1989-ի Յունիսին, մէկ անգամէն օրուան բանախօսները յարձակում գործեցին Վազգէն Վեհափառի վրայ եւ կէս ժամ չանցած երեւան ելան բազմաթիւ լուսանկարներ, որոնք կը պատկերէին Վազգէն Ա. Կաթողիկոսի այցելութիւնը Թուրքիա եւ Աթաթուրքի շիրիմին ծաղկեպսակ դնելը: Այսպիսի բան նախակազմակերպուածութիւն կ'ենթադրէ եւ անոնք յատուկ կերպով պէտք է ըրած ըլլան ասիկա որպէսզի վարկազրկեն Ամենայն Հայոց Հայրապետութիւնը նպատակ ունենալով ոչ միայն նոյն ինքն Մայր Աթոռը, այլ ընդհանրապէս մեր ղեկավարութիւնը, քաղաքական իշխանութիւնը, մտաւորական ղեկավարութիւնը եւ կրօնական ղեկավարութիւնը հեղինակազրկել եւ այդ ձեւով անգլուխ հաւաքականութեան մը վերածել մեր ժողովուրդը. սակայն, միւս կողմէ բարեբախտաբար Մայր Աթոռը շատ մեծ համբերատարութեամբ եւ լայնախոհութեամբ կը մօտենայ այս հարցերուն եւ կը դրսեւորէ իսկապէս ազգային եկեղեցիի կեցուածք, եւ առաջնորդութիւն կու տայ մեր ժողովուրդին: Ես վստահ եմ որ այս անցումային վիճակը երբ աւարտի ամէն ինչ պիտի վերադառնայ իր տեղը:*

«Վերաշինութիւնը դանդաղ կ'ընթանայ երկրաշարժէն աւերեալ շրջաններուն մէջ»

Ե.Ա.- Երկրաշարժի աղէտէն ետք բազմաթիւ տեղեկագիրներ, լուսանկարներ, ճամբորդական տպաւորութիւններ կը հասնին արտասահման եւ անոնք հակասական պատկեր մը կը ներկայացնեն. ոմանք ցոյց կու տան թէ հակառակ Ատրպէյճանական շրջափակման, բաւական առաջ կ'երթայ երկրաշարժէն աղէտեալ շրջաններուն մէջ. իսկ ոմանք ալ բոլորովին հակառակ պատկերը ցոյց կու տան թէ երկրաշարժէն արդէն մէկ ու կէս տարի վերջ տակաւին ոչինչ կառուցուած է, եւ ժողովուրդը վրաններուն տակ կը բնակի, կամ փլատակներու ներքեւ կ'ապաւինի. Ձեր այցելութեան շրջանին ի՞նչ էր Ձեր տպաւորութիւնը:

Յ.Ա.- *Անշուշտ նկատելի է դանդաղկոտութիւնը կատարուած վերակառուցման աշխատանքներուն մէջ, մանաւանդ ինչ կը վերաբերի վերակառուցումին՝ շէնքերու, աւաններու, գիւղերու քաղաքներու: Այդ մէկը նկատելի է յատկապէս Լենինական քաղաքի պարագային եւ հոն կը տեսնենք որ շատ քիչ են կատարուած աշխատանքները, կամ կը թուի թէ շատ քիչ են. գիտէք արտասահմանի հայութեան, կամ դուրսի երկիրներու օգնութիւնները ընդհանրապէս հոսած են դէպի փոքր քաղաքներ -Սպիտակ, Ստեփանաւան, Մարալիկ եւ այդ շրջանները ուղղեգրելով դէպի զանոնք հոսեցընելով նիւթական միջոցները. իսկ ձեւով մը խուսափած ենք Լենինականին օգնելէ, թերեւս նկատի առնելով որ Լենինականի կորուստը իսկապէս որ շատ մեծ է. մեծ քաղաք է, շուրջ 300.000-նոց քաղաք մը, որուն գրեթէ կէսը, եթէ ոչ աւերակուած, գոնէ անբնակելի դարձած է այսօր. սակայն, միւս կողմէ վերահասու դարձանք որ նոյնինքն Լենինականի մէջ, ընդամէնը մէկ ու կէս տարուան ընթացքին, 15 բնակարաննոց մէկ շէնք կառուցուած է միայն. փոխարէնը կառուցուած են այն բոլոր գործարանները, որոնք շինարարական նիւթեր պիտի մատակարարեն. հետեւաբար կը յուսանք որ ի մօտոյ այդ նորակառոյց փաբրիքները կարողանան շատ արագ մատակարարումներ կատարել: Պատասխանատուները մեզ հաւաստիացուցին թէ ամիսը մինչեւ 30 շէնք իրենք ի վիճակի են յանձնելու տուժածներուն. այս կապակցութեամբ պէտք է շատ շեշտել, որովհետեւ իսկապէս նախախնամական դեր մըն է որ այսօր կը տանի Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը Մայր Հայրենիքին մէջ, իր զանազան ուսումնասիրուած ծրագիրներու գործածութեամբ: Այսօր սփիւռքը եւ Մայր Հայաստանը հիմնական մէկ գերագոյն խնդիր պէտք է հետապնդեն՝ Հայաստանի տնտեսական վերակառուցումը: Եթէ մեր երկիրը տնտեսապէս զօրանայ մեր բոլոր պահանջները, հանգրուան առ հանգրուան կը բաւարարուին: Հետեւաբար մեր գլխաւոր հարցը պիտի ըլլայ տնտեսական հզօրանքը, եւ տնտեսական հզօրանքի միջոցով՝ տնտեսական անկախութիւնը, ինքնիշխանութիւնը ձեռք բերել. եւ այս գծով ես մեծապէս տպաւորուած եմ յատկապէս այն աշխատանքով զոր կը տանի Հ.Բ.Ը.Մ.-ը, այլ կազմակերպութիւններու շարքին. սակայն, անոնցմէ աւելի վեր եւ աւելի մասնագիտացած ձեւով ես կրնամ ըսել, ատիկա կը վերաբերի Հիւսիսային Հայաստանի* **«թէքնօլօճիք»** *համալսարանի հիմնադրումին, մթերային սառցարաններու հսկայ ծրագրին, ինչպէս նաեւ այն* **«Տիսփոզիպըլ սիրինճ»**-*ներու այդ փաբրիքի ստեղծման գործին: Այս առնչութեամբ պէտք է նաեւ նշեմ որ Ռամկավար Ազատական Կուսակցութիւնը ամիսներէ ի վեր արդէն սկսած է հիմնաւոր օգնութիւն ցոյց տալ տնտեսական համագործակցութեան գծով Մայր Հայրենիքին: Այս առնչութեամբ ուրախալի պարագայ է (եւ Հայաստան մեծ գնահատանքով կ'արտայայտուին այս մասին) Լոնտոնի մեր պատասխանատու ընկերներէն ընկ. Վարդան Ուզունեանի գործունէութիւնը, ինչ կը վերաբերի հայկական քոնեաքի արտահանման եւ երկրորդ՝ Կամոյի շրջանին մէջ կաշիի գործարանի մը ստեղծման, եւ նաեւ Պաթումի ծրագրին, որուն մասին կանխահաս է կարծեմ այժմ խօսիլը. երկրորդը կը վերաբերի դարձեալ մեր պատասխանատու ընկերներէն Շիքակոյի ազգայիններէն, Ռուբէն Թերզեանին որ* **«Արմէնթոյ»** *հաստատութեամբը, գործատեղիովը, որուն բացումը պիտի կատարուի Յունիսին, կը կատարէ խոստմնալից գործ մը. մենք յոյս ունինք որ հետզհետէ մեր մնացեալ ընկերները այս աշխատանքները պիտի բազմապատկեն եւ աւելի լայն կերպով պիտի օգնեն Հայաստանի տնտեսական հզօրանքին:*

(Շար. 3)



Ցիշատակ, ցաւ, արցունք. հայ մամիկը կը սրբէ իր արցունքը Միծեռնակաբերդի բարձունքին

Տիթրոյթի Հայ Գաղութը Իր Յարգանքի Տուրքը Կ'ընծայէ Բարերար Ալեք Մանուկեանին



Ապրիլ 1, 1990 թուականը յիշատակելի պիտի մնայ Տիթրոյթի հայ գաղութի կեանքին մէջ, որովհետեւ այդ օր Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցւոյ շքեղօրէն յարդարուած սրահին մէջ կայացաւ սրտառուչ հանդիսութիւն մը, որուն ընթացքին արժանի տուրք մը ընծայուեցաւ գաղութի Նահապետին՝ ազգային մեծանուն բարերար Տիար Ալեք Մանուկեանին, յուզումով ջերմացած մթնոլորտի մը մէջ: Հարիւրաւոր դիմողներ զրկուեցան այս գեղեցիկ ճաշկերոյթ հանդէսէն, որովհետեւ տոմսերը վաղուց սպառած էին եւ սրահը սահմանափակուած էր միայն 720 հոգիի:

Հ.Բ.Ը.Միութեան Տիթրոյթի մասնաճիւղերէն եւ Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցւոյ ներկայացուցիչներէն կազմուած էր ուժական յանձնախումբ մը որ յետին մանրամասնութեամբ կազմակերպած էր ձեռնարկը:

Հանդիսութիւնը սկսաւ Ամերիկայի ազգային հիմնի կատարումով զոր հաճելի ձայնով մեներգեց Քալիֆորնիայէն Էլիզապէթ Փեհլիվանեան. ապա սեղանը օրհնեց Գերշ. Տ. Շահէ Արք. Աճեմեան, որ Երուսաղէմէն ժամանած էր յատկապէս մասնակցելու այս հանդիսութեան: Երկու գործակից-ատենապետներ Տիկնայք Վարսենիկ Արզարեանի եւ Անուշ Բաբէլեանի կենաց բաժակներու առաջարկէն ետք հանդիսավարութիւնը ստանձնեց Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցւոյ ժրաջան հովիւ Հոգշ. Տ. Փառէն Վրդ. Աւետիքեան:

Ճաշի սպասարկութեան պահուն հանդիսաւոր մուտք գործեցին Միշիկընի կառավարիչ Պր. Ճէյմս Պլենշըրտ եւ իր կողակիցը: Կառավարիչը ներկայացուց Պր. Մարթին Զոլաքեան, որ պատմեց թէ վերջերս Մասքօ հաստատութեան կեդրոնատեղիին մօտ նոր կամուրջ մը շինուած ըլլալուն՝ գլխաւոր մայրուղիէն վերցուած էր դէպի Վէն Պորն փողոցը առաջնորդող ցուցանակը: Պր. Մանուկեան քանիցս պահանջած էր ցուցանակին վերահաստատումը՝ առանց գոհացում ստանալու: Կառավարիչը խօսքին սկիզբը Պր. Մանուկեանին յանձնեց հսկայ ցուցանակ մը որուն մէկ օրինակը շուտով պիտի հաստատուէր յիշեալ մայրուղիին վրայ. ապա՝ ան գնահատեց Պր. Մանուկեանի ներդրումը Միշիկընի եւ Ամերիկացի տնտեսութեան, ինչպէս նաեւ անոր նուիրաբերումները բարեսիրական բազում նպատակներու, որոնք զինք կը դարձնէին ոչ միայն Միշիկընի քաղաքացին, այլ՝ աշխարհի քաղաքացին:

Յոտնկայս ունկնդրուեցաւ Հոգշ. Տ. Սամուէլ Աղոյեանի կողմէ ընթերցուած Վեհափառ Հայրապետի կոնդակը, որմէ ետք հսկայ պաստառի վրայ վիտիոյով ներկայացուեցաւ Հայրապետին կենդանի խօսքը ուր ան իր գնահատանքն ու օրհնութիւնը կ'ընծայէր մեծարեալ բարերարին՝ անոր 36 տարիներու բարուք ծառայութեան համար իբրեւ Բարեգործականի նախագահ եւ ինչպէս նաեւ 75 տարիներու եկեղեցանուէր գործունէութեան համար: Արդարեւ, Տիար Մանուկեան իր փոքր տարիքէն՝ իր ծննդավայրին մէջ ծառայած է սուրբ խորանին ու շարունակաբար վարած է ծաւալուն գործունէութիւն մը եկեղեցիէն ներս, իր բարերարութեան մէկ կարեւոր մասն ալ վերապահելով հոգեւոր եւ եկեղեցական ծրագիրներու:

Հ.Բ.Ը.Միութեան Ալեք Մանուկեան վարժարանի շրջանաւարտներէն Ջենի Ռոլիկեան յուզումով արտասանեց Վ. Թէքէեանի «Հաշուեյարդար»ը իսկ 9 տարու աշակերտ Արմէն Թումաճեան հայերէն լեզուով կարդաց սրտառուչ ուղերձ մը՝ ժպիտ եւ արցունք պարգեւելով ունկնդիրներուն:

Օրուան անգլերէն բանախօսն էր Տոքթ. Կրեկըրի Ադամեան, նախագահը Պոսթընի Պենթլի քոլէճին. ան հմայիչ բանախօսութեամբ մը վեր առաւ մեծարեալին բարեսիրական գործերուն նշանակութիւնը, ինչպէս նաեւ տեսիլք ունեցող առաջնորդի մը հանգամանքը ազգային կեանքին մէջ:

Գեղարուեստական յայտագրին իրենց մասնակցութիւնը բերին Քալիֆորնիայէն ջութակահար Ճորճ Փեհլիվանեան եւ երգչուհի Էլիզապէթ Փեհլիվանեան, որոնք փոխն ի փոխ կատարեցին հայկական աւանդական կտորներ, հմայելով ներկաները: Դաշնամուրի վրայ անոնց կ'ընկերակցէր Տիկ. Մարկրիթ Պենեան:



Իր հօր մասին սրտառուչ խօսք արտասանեց Մասքօյի տնօրէն ժողովի ներկայ ատենապետ Պր. Ռիչըրտ Մանուկեան, որ իրեն յատուկ սրամտութեամբ եւ ճարտասանական տպաւորիչ ոճով ներկայացուց իր շահեկան խօսքը՝ ուղղուած իր հօրը՝ Մասքօյի մասին երգիծական ժապաւէն մը ցուցադրելէ ետք:

Օրուան հայերէն բանախօսն էր Գերշ. Տ. Շահէ Արք. Աճեմեան որ իր բնաբանը առած էր Հին Կտակարանէն ուր Դաւիթ Մարգարէն իր երկրին համար պայքարելէ ետք Աստուծմէ պատգամ ստացած էր Պաշտամունքի Տաճարին կառուցումը թողուլ իր զաւկին՝ Սողոմոնին: Ան մեր հայրենիքը նմանցուց Հին Կտակարանի այդ տաճարին որուն շինութեան կը սատարէ մեծարեալ բարերարին դուստրը՝ ստանձնելով իր հօրը պաշտօնը իբրեւ Բարեգործականի նախագահ: Ան իր խօսքերը եզրակացուց ըսելով Պր. Մանուկեան Բարեգործականը վերածած է «գութի թագաւորութեան մը»:

Հ.Բ.Ը.Միութեան նոր նախագահուհին՝ Տիկ. Լուիզ Մանուկեան Սիմոն իր հօր մասին խօսելով ըսաւ թէ ան *փարատոքս* մը կը ներկայացնէ. ըլլալով պահպանողական անձ մը՝ երբեք չի վարանիր խիզախ քայլեր առնել, եթէ համոզուի թէ իր ազգին համար բարիք մը պիտի ծնի այդ քայլէն. նոյնպէս ան քաղաքական գետնի վրայ համոզումով հանրապետական է, սիրտով՝ տեմոքրատ: Տիկ. Սիմոն զըսպըւած յուզումով եւ լուրջ վերլուծումով ներկայացուց իր հօր կեանքն ու գործունէութիւնը, իր անգլերէն բանախօսութիւնը պարբերաբար համեմելով հայերէն նախադասութիւններով:

Յայտագրին վերջաւորութեան առաջին անգամ ըլլալով ներկայացուեցաւ վաւերագրական նոր ժապաւէն մը մեծարեալին կեանքին, գործունէութեան, ապրումներուն ու մտածումներուն մասին: Ժապաւէնը պատրաստած է անուանի գրող եւ ֆիլմարտադրիչ Հարվի Օվշինսքի: Ունկնդիրները յուզումով, երբեմն զուարթութեամբ եւ հետաքրքրութեամբ դիտեցին յիշատակելի նկարներով եւ հայկական ընտիր երաժշտութեամբ պատրաստուած վաւերագրական այս ժապաւէնը որ գրեթէ կէս ժամ տեւեց:

Բուռն ծափահարութիւններու ներքեւ ոտքի ելաւ բարերար Տիար Ալեք Մանուկեան, որ յայտնապէս յուզուած էր իր եկեղեցանուէր ծառայութեան 75-ամեակին եւ իր 36 տարիներու Բարեգործականի արդիւնաշատ նախագահութեան նուիրուած այս սրտագեղ հանդիսութեան համար: Ան իր խօսքին մէջ յիշատակեց իր կեանքին գլխաւոր հանգրուանները, իր գոհունակութիւնը յայտնեց իր կողակիցին ու զաւակներուն ընծայած նեցուկին՝ իր ազգային ծառայութեան մէջ եւ վեր առաւ Տիթրոյթի հայութեան ազգանուէր հոգին, որ այնքան մեծ քաջալերանք ու բաւարարութիւն տուած էր իրեն իր գործունէութեան ընթացքին:

Հանդիսավար հայր Փառէն Աւետիքեան ծանոյց թէ իր բազմաթիւ նուիրաբերումներէն ետք մեծարեալին վերջին ձեռակերտը 2 միլիոն տոլար արժող հայկական թանգարանն էր, որուն դռները պիտի բացուին ի մօտոյ: Հայր Աւետիքեան իր եզրափակիչ խօսքին մէջ Տիար Մանուկեանին ձօնուած այն հանդիսութիւնը նմանցուց Յակոբ Նալեան Պատրիարքի մէկ խօսքին, ուր Նարեկացիին ակնարկելով ան կը գրէր. «Ադամանդեայ տաճարիդ խեցեղէն դուռ շինեցի»:

Յայտագրին մասնակցողներէն դուրս բոլոր հանդիսականները եկած էին իրենց սիրտի պարտքը ընծայելու Ալեք Մանուկեան հայ մարդուն, բարերարին, Բարեգործականի ամենէն երկար ծառայող նախագահին եւ եկեղեցւոյ նուիրեալ սպասարկուին:

Յուզումով, յիշատակներով, ծաղիկներու գեղեցիկ յարդարումով բացառիկ հանդիսութիւն մըն էր որ երկար ատեն պիտի շարունակէ կենդանի մնալ հանդիսականներու սիրտին ու միտքին մէջ:

Մարդու Օրերը

Հին Բախտի Դասընկերը

Գրեց՝ Բիւզանդ Եղիայեան

Երեկ, գիս զարմացնող խոստովանութիւն մը լսեցի Հայ Մեծ Դատի մասին:

Անակնկալ հեռաձայն մը անգլերէն լեզուով:

—Հալլօ՛, հալլօ՛... Դո՞ւք էք, Պրն. Բիւզանդ... Իզմիրէ՛ն եկած հին ծանօթ մը... կրնա՞մ քեզի գալ, քո՛վդ...

—Հրամմեցէ՛ք, սիրո՛վ. Ո՞վ է խօսողը՝ կը հաճի՞ք...

—Երբոր տեսակցինք՝ կը ճանչնաք ըսաւ խնդուքով.

—Բայց ուրկէ՞ կը խօսիք.

—Այստեղ, Պէյրութի Հոթէլ Ֆինիսիայէն:

Զարմացած, բայց անձկութեամբ սպասեցի ես մեր ժամադրութեան: Ու երէկ ան եկաւ Անթիլիաս, իրապէս Իզմիրէն, մեր Փարատիսոյի «Ամերիկեան Միջազգային Գոլէճ»-ի նախկին մէկ դասընկերը, որ ահա 30 տարիներ ետք ջերմագին կ'ողջագուրուէինք... Ինք դիրքի բարձրացած՝ պետական վարիչ դէմք դարձած՝ իրենց հանրապետական կարգերուն մէջ... Իմ Թիւրք բարեկամս էր. անմիջապէս վերյիշեցի անունը:

—Բայց Եունէս, ըսի, դուն ուրկէ՞-ուր այստեղ... Եկո՛ւր, ըսի, քէյ-ֆի սեղանին երթանք...

Օթոն քշեցինք գացինք Անթիլիասի «Այն-Նապի» գով ակին զբօսարանը: Երկարօրէն խօսեցանք մենք մեր ուսանողական օրերէն: Վերապրեցանք մեր վերջին բախտակցութեան յուզումը Գոլէճի մէջ: Երբ Մուսթաֆա Քեմալի բանակները գրաւեցին Իզմիրը եւ հրդեհի տուին զայն, ինքն ալ մեզի հետ պատսպարուած մնացած էր գոլէճի մէջ՝ գիշերօթիկ քառասնեակ մը ուսանողներով: Մենք ապահով այդ հովանիին տակ մնացինք երեք շաբաթներ, մինչեւ Քեմալի զինուորներ մտան նաեւ մեր գոլէճը, զատեցին գերի տարին Յոյն եւ Հայ ուսանողները՝ 22 հոգի: Բայց բախտով մը, զոր պատմած եմ իմ «Սփիւռք» գիրքիս առաջին պատմուածքին մէջ, ազատ մնացի ես եւ իմ երկու եղբայրներս:

Այդ ատեն, Եունէսն ալ իբր Թիւրք առանձնաշնորհեալ ապահով գնաց ետ իրենց տունը, Գոնիա: Յուզումնալից էր մեր բաժանումը:

Հիմա նոյն անձն էր ան՝ պատկառելի ճէնթըլմէն դարձած: Երբեք չէր նմաներ Թիւրքի, նուրբ կազմով, մորթը սպիտակ, ազնուական տիպար մը: Գոլէճի մեր օրերուն ալ, ան աւելի մօտ էր եղած մեզի՝ Հայ ուսանողներուս, եւ անգամ մը խոստովաներ էր ինծի՝ թէ կը հիանար Հայ ընտանեկան կեանքի: —Ձեր մէջ ընտանեկան կապ ու միութիւն կայ, կ'ըսէր ան, մեր մէջ հայր-մայր ու եղբայրներ իրարմէ անկապ արարածներ են, կ'ըսէր:

Ու մենք հին օրերու յուշէն ու ցաւերէն հասանք նոր օրերու իր կեանքին: Պետութեան Առեւտրական Սպասարկութեան Բաժինին մէջ պատասխանատու պաշտօն ունէր ան: Պատմեց թէ նախորդ սերունդի Քեմալական քաղաքականութիւնը, որով երազը ունէին Թիւրքիան տնտեսապէս ինքնիշխան դարձնելու՝ առանց օտար միջամտութեան, սնա՛նկ ելաւ, երկիրը անմիջակ չորցաւ, տնտեսութիւնը տուժեց ու ժողովուրդը աղքատացաւ: Մինչ պետութիւնը «Վարլըգ Վէրկիսի» (ունեւորութիւն տուրքի) օրէնք մը հանեց, որով երկրին պատրա՛ստ հարստութիւնը թալանեց եւ վաճառականութեան ու ճարտարարուեստի վարիչ դասակարգը քայքայուեցաւ. ու շատեր երկրէն դուրս գաղթեցին:

—Հիմա, ըսաւ ան, մեր նոր սերունդը հասկցած է, որ առանց միջազգային օժանդակութեան կարելի չէ տնտեսութիւն վերականգնել: Ուստի մենք մեր երկրամշակութեան եւ առեւտուրի ճամբաները բացած ենք արեւմտեան դրամատիրութեան առջեւ: Մանաւանդ Ամերիկեան ճարտարարուեստը եւ վաճառականութիւնը հսկայ չուկայ գտած է Թիւրքիոյ մէջ. երկրագործութիւնը պիտի մեքենականացնենք եւ արտադրութիւնը պիտի արտածենք: Նոյնպէս պիտի բանանք ճարտարարուեստի գործարաններ:

—Յուսա՞վ էք որ, -դիտել տուի ես-, —այդ վերադարձով դուք ենթակայ չէք ըլլար դարձեալ օտար դրամատիրութեան, նո՛ր տեսակ «Գափիթիւլասիոն»-ի մը:

—Վստահ ենք որ, ըսաւ ան, Ամերիկեան դրամատիրութիւնն ու ճարտարարուեստը կը վերականգնէ մեր տնտեսութիւնը, ինչպէս ըրաւ Եւրոպայի՝ իր «Մարշալ Փլան»-ովը:

—Օր մը, ըսի ես, դուք անշուշտ պիտի անդրադառնաք այն պատմական Մեծ Սխալին որ գործեցին ձեր հայրերը: Դուք Թիւրքերդ ձեր ձեռքովը փճացուցիք երկրին մշակութիւնը, ճարտարարուեստն ու վաճառականութիւնը: Հայրենիքի շինարար ու չէնցնող զարգացնող նախարնիկ քաղաքացի ժողովուրդը դուք հալածեցիք, կործանեցիք, եւ իրեն հետ քայքայուեցաւ երկրին տնտեսութիւնը ամբողջ: Ստեղծըուեցաւ տնտեսական «Վէքիում» պարապութիւն մը, զոր հիմա պիտի գան լեցնելու օտա՛ր վաշխառու դրամատէրները:

—Այլահը պատճառի գլխուն չանթե՛ր տեղա՛յ, -գոչեց ան:

—Դուք, -շարունակեցի ես համարձակութիւն գտած. —գործեցիք նոյն սխալը ինչ որ դարեր առաջ գործեց Յունաց Բիւզանդական կայսրութիւնը. ան ալ Փոքր Ասիոյ բնիկ Քրիստոնեայ մեր ժողովուրդը հալածեց, իբր թէ միաձուլելու համար իր Օրթոտոքս դաւանանքին մէջ...: Մեր իշխանական ռազմավար Տոհմերը տեղահան ցրուեց... Ու նախարնիկ հզօր այդ տարրերը տկարացնելով՝ երկիրը կորսնցուց իր տնտեսական արտադրողական կարողութիւնը եւ պաշտպանողական զինուորական զօրութիւնը. հետեւանք՝ անկո՛ւմ օտար լուծի տակ: —Պատմութիւնը անողոք է, ըսաւ ան, սխալ քաղաքականութիւն վարող ազգերու հանդէպ:

(Շար. 1)

Հաղորդագրութիւն

Ի գիտութիւն Արգենտինահայ համայնքի կը տեղեկացնենք, թէ համաձայն Վեհափառ Հայրապետի 9 Ապրիլ 1990 թուակիր հեռագրով կարգադրութեան, սոյն թուականի Յունիս 3-ին, Կիրակի օր, Հոգեգալստեան տօնին Ս.Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարի մէջ հրաժեշտի Պատարագ մատուցելէ վերջ, կ'աւարտենք մեր առաջնորդական պաշտօնը այս թեմին վրայ եւ կը վերադառնանք Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին:

Մեր պաշտօնավարութիւնը այս թեմէն ներս սկսաւ 1981 թուականի Մայիս ամիսէն, երբ նախկին Առաջնորդ Գեր. Տ. Դաւիթ Եպս. Սահակեանի հրաւէրով հոս ժամանեցինք իբրեւ հոգեւոր հովիւներէն մէկը Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Եկեղեցւոյ:

Տ. Դաւիթ Սրբազանի հրաժարելէն եւ մեկնելէն վերջ, 1982 Յունիս 8 թուակիր նամակով Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը մեզի կը նշանակէր Առաջնորդական Տեղապահ, Վարչութեան ուղղուած նամակին մէջ ըսելով. «Մենք այսու Մեր գրով կ'առաջարկենք, որ ինչպէս Տ. Դաւիթ Եպիսկոպոսի պարագային նաեւ այս առթիւ՝ Պատուարժան Վարչութիւնդ մօտ ապագային իբրեւ թեմակալ առաջնորդ ընտրէ Տ. Գրիգորիս Վրդ. Բունիաթեանը եւ մեզի հաղորդէ ի հաստատումն, որմէ յետոյ մենք կը խորհինք թէ օրինաւոր կ'ըլլայ եպիսկոպոսական աստիճան տալ անոր մեր ձեռնադրութեամբ տիրախնամ ձեր թեմի վրայ: Մինչ այդ՝ սակայն, համաձայն մեր եկեղեցւոյ մէջ ընդունուած կարգի Մենք Տ. Գրիգորիս Վրդ.ը կը նշանակենք Առաջնորդական Տեղապահ թեմիդ վրայ, որպէսզի մինչեւ առաջնորդի ընտրութիւնը, տեղապահի հանգամանաւոր հոգեւոր իշխանութեան, Կեդրոնական Վարչութեանդ հետ համագործակցաբար վարէ Արժանթինի Հայոց եկեղեցական գործերը»:

Ընդառաջելով Վեհափառ Հայրապետի վերոնշեալ թելադրանքին Վարչութիւնը 1982-ի Նոյեմբերին կը հրաւիրէր համագաղութային ժողով մը՝ մասնակցութեամբ բոլոր եկեղեցիներու հոգաբարձութիւններուն, գաղութային չորս թերթերուն, Հայկ.Բարեգործ.Ընդհ.Միութեան եւ Հայ Մարզ.Ընդհ. Միութեան, որուն մէջ մեծամասնութեան հաւանութեամբ կ'ընտրուէինք որպէս հինգերորդ Առաջնորդը այս թեմին:

Ընտրութիւնը արժանանալէ վերջ Վեհափառ Հայրապետի հաւանութեանը եւ վաւերացումին 1983 թ. Հոկտեմբերի 23-ին Ս. Էջմիածնի մէջ կը ձեռնադրուէինք եպիսկոպոս:

Հետեւաբար, ուղիղ ինը տարիներ, որոնցմէ եօթը իբրեւ Առաջնորդ պաշտօնավարեցինք այս թեմէն ներս՝ սերտօրէն գործակցելով գաղութային բոլոր կազմակերպութիւններուն հետ անխտիր, որոնց կը յայտնենք մեր գոհունակութիւնը եւ շնորհակալութիւնը:

Ինը տարիներու այս շրջանը թէ՛ այս թեմին, եւ թէ մեր անձնական կեանքին պատմութեան կը պատկանի այլեւս, ու այս կերպ, մէկս միւսի վրայ անխուսափելիօրէն կը դրոշմենք մեր կնիքը:

Պայմաններու բերումով, երկու տարի առաջ կը դիմէինք Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին արտօնելու մեզի հրաժարուիլ մեր առաջնորդական պաշտօնէն եւ վերադառնալ Ս. Էջմիածին, որը կը մերժուէր, եւ Վեհափառ Հայրապետը կը հրահանգէր մնալ մեր պաշտօնի վրայ մինչեւ Սեպտեմբեր 1990 թուական:

Մինչ այդ, սակայն Առս՛ջնորդի եւ Վարչութեան միջեւ կը ստեղծուէր ծանօթ լարուածութիւնը, որ կարճ ատենի մը մէջ, գաղութէն ներս կը վերածուէր թեմական-եկեղեցական տագնապի:

Տագնապը հարթելու նպատակով Վեհափառ Հայրապետը, իբրեւ Ս. Էջմիածնի լիազօր ներկայացուցիչը հոս կուղարկէր Միացեալ Նահանգներու Արեւմտեան թեմի Առաջնորդ Գեր. Տ. Վաչէ Արքեպ. Յովսէփեան, որ բարեբախտաբար կը յաջողէր իր առաքելութիւնը կատարել, որով գաղութին մէջ կը վերահաստատուէր խաղաղութիւնը, եւ կը տնօրինուէր առկախ եւ լուծելի մնացած հարցերուն ուսումնասիրութիւնը եւ առնուելիք որոշումները շարունակել մօտ ապագային Ս. Էջմիածնի մէջ, գաղութային ներկայացուցիչներու մասնակցութեամբ:

Աւարտելով մեր առաջնորդական պաշտօնը այս թեմէն ներս, կը յայտնենք մեր սէրը բոլորի նկատմամբ եւ կ'աղօթենք, որ Տէրը մեր այս գաղութին եւ եկեղեցին պարգեւէ խաղաղ եւ բարգաւաճ զարգացում եւ աւելի կատարեալ կազմակերպում:

Յունիս 3-ին մեր հրաժեշտի Պատարագին՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ, իսկ անկէ վերջ՝ Ս. Էջմիածնի Իջման Ս. Խորանին առջեւ միշտ պիտի մնանք բազկատարած աղօթող եւ Տիրոջ օրհնութիւնը հայցող արգենտինահայ ազնիւ համայնքի բարի եւ արդար գործերու յաջողութեան համար:

Գրիգորիս Եպիսկոպոս Բունիաթեան
Առաջնորդ Արգենտինայի Հայոց

ԵՒ ԴԱՐՁԵԱԼ ԱՊՐԻԼ...

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

Հիմա՝ արդէն երկու սերունդներ անցեր են ահաւոր եղեռնի «գարուն»էն եւ անոր տարեդարձը կը յիշատակենք՝ երկու միլիոն նահատակներու սպանդին ոգեկոչումով, նաեւ իբրեւ հայոց ազգային ու հայրենական յարութեան, ուրեմն յաղթական յուշահանդէսի թուական, նաեւ երկու անմեղ արիւնին ու անթաղ ոսկորներուն նուիրագործումով կապուած երկիրին ու երազներուն վերադարձի օրեր: Մեծ հաւատարմութեան ոխով՝ ապրիլի վերապրած նոր օճախներու գաղութներն ու թոռները այսօր խախտորէն կը մեզադրեն իրենց հայրերն ու պապերը, որ Ապրիլ 24-ի տարեդարձները անոնք անցեալին ոլորացեր են որպէս «Ազահանդէս», իբրեւ անզօր համակերպումի ու պարտուղական ոգիի վկայութիւններ:

Բայց անհրաժեշտ է յիշել, որ ժամանակի թաւալքին հետ՝ կարծես զարմրլոյն անցեր է տարագիր հայութեան կենցաղային պայմաններուն ու հոգեբանական վիճակներուն վրայէն, հիմնական յեղաշրջումի ենթարկելով զանոնք: Գարգապէս՝ որովհետեւ ներկայ սերունդները միայն գիրքերու եւ բեմական ճառերու մէջէն ճանչցեր են ահռելի նախիմերին ահագնութիւնը: Եւ կըրնան ունենալ սառնարիւն գատողութեամբ ծրագրել բողոքի տողանցքներ ու բանաձեւել պահանջքներու ցուցանակներ:

Մինչդեռ եղերականօրէն ցաւագին էր առաջին գաղթականներուն հոգիներն ու միտքերը հալածող մղձաւանջը: Անոնք կրեր էին ջարդերու եւ աքսորի արհաւիրքին սարսափները եւ քալեր էին Տէր Զորի անապատին այրող աւազներուն վրայէն, քաղցի ու ծարաւի տանջանքով: Եւ անոնք խճողուած կ'ապրէին գաղթականական ճնշուութեան մէջ, անյուսորէն մտայղացած մը անդհանգիստ հետ, չատերը կիսաքաղց ու ցնցոտապատ, տախտակի բեկորներով կարկտնուած ու թիթեղածածկ հիւղերու կտուրներուն տակ:

Եւ ես կը վերյիշեմ հիմա, տակաւին անսփոփ վիշտով, տակաւին դառն արցունքով, կը թուի անցրպտի անհունութեան մը առա՞ջ էր, երբ ներկայ գտնուեցայ առաջին Ապրիլ 24-ի սգահանդէսին, Ա.Ք.Ե.ի մէկ գաղթականային հայ դպրոցի փայտալէն սրահին մէջ: Թուականը 1924-ն էր եւ ես 14 տարեկան պատանի մըն էի: Գաղաքին հայերէն օրաթերթերը տպուած էին կրկին ծաւալով, առաջին էջերը շրջանակուած թանձր սեւով եւ նահատակ զոհերու նկարներով պատկերազարդ: Սրահին ճակատը, բեմին ետեւ, կախուած էր սեւ վարագոյր մը, վրան մեծադիր տառերով գրծած՝

«Յարգանք մեր բիւրաւոր նահատակներուն»:

Յայտագիրին վրայ աշակերտներ երգեցին սրտաճմլիկ մեղեդիներ ու հոգեհանգստեան շարականներ: Պատանի-մահուան չարականներ: Պատանիներ արտասանեցին ցաւի ու վրէժի քերթուածներ Սիամանթոյէն, Վահրամ Թէքէեանէն: Կատարուած ողբերգները կը բորբոքէին, կը շառաչէին, կը ճչային վրէժխնդիր ցասումով, առելութեան պոռթկումով, մինչ կը նկարագրէին հայ մարդոց, կիներու եւ աղջիկներու մորթուելուն, հրկիզուելուն, բռնաբարուելուն սոսկալի դէպքերը...: Իսկ վերջին ատենախօսը երիտասարդ բանասեղծ մըն էր: Անոր ձայնը կը կոտրտէր փղձկող յուզումէն, երբ պատկերացուց, թէ ինչպիսի՛ գազանային վայրագութեամբ Թուրքեր կը սպաննէին հայ մանուկներ, անոնց ուղերէն բռնած՝ զանոնք կը փարտէին օդին մէջ, եւ մատղաշ գլուխներ զարնելով կը փշրէին ժայռերու դէմ, ինչպէս հայ յղի կիներու արգանդներ կը ճեղքէին եւ անոնցմէ հանելով մանկիկները, կ'անցընէին իրենց սուինները ծայրերուն եւ բորբենիներու քրքիջներով կը հրճըւէին ու կը հայհոյէին անոնց հայրերուն, ցեղին, կրօնին... եւ ի՛նչ հրէշային խուժդուժութեամբ նոյնիսկ հազիւ տասը տարեկան ծաղկատի աղջիկներ կը բռնաբարէին, իրենց մայրերու աչքերուն առջեւ... անոնց սրտապատառ ճիչերուն դիմաց: Եւ բանախօսը իր սրտայոյզ ճառը աւարտեց յաղթանակի չեչոտով մը.-

«Թուրքը ծրագրեց հայ ժողովուրդը իր հազարամեայ օճախներուն մէջ ոչնչացնելու հրէշային եղեռնը եւ զայն գործադրեց դժոխային դաժանութեամբ: Բայց ո՛վ հրաշալի յարութիւն, անոնց աւերած, ամայացուցած Հայաստանի մոխիրներէն ու փլատաններէն հայոց ազգը այսօր վերածնած է, հայկական պետութիւնը վերականգնած է Արարատի լուսաւոր շուքին տակ եւ կը քալէ դէպի պայծառ ապագա՛ն...»:

Այդ աւետուած յոյսի ու խոստումի պատգամէն ոգեւորուած, ես յամրօրէն նայեցայ բոլորտիքս, հոծ բազմութեան: Տեսայ սակաւաթիւ այր մարդիկ, ալեհեր ու դէմքերնին տառապանքի խորշոմներէ ակօսուած ու ըրթունքները պրկուած լուռ հեծեծանքներու դէմ: Բայց ներկաներ, մեծագոյն մասով կիներ էին, սեւեր հագուած, բոլորը գլուխնին կախած իրենց կուրծքերուն վրայ, ձեռքերնին թաչկինակներ՝ աչքերնուն սեղմած: Անոնք մեղմօրէն կ'օրօրէին խուլ հեծծիւններով, խեղդուած հեկեկանքով, երբեմն հեծկլտալով աղեխարշ: Անոնց լացին ու հառաչներուն համախառն մռունչը կը տարածուէր մահաշունչ ողբերգի մը բուռն մթնոլորտ: Անոնց ամէնքին համար Ապրիլ 24-ի այդ օրուան տարեդարձը, եւ յաջորդ տարիներուն ալ, իրականապէս սուգի հանդիսներ էին, որովհետեւ ամէն ներկայ կին կամ մարդ՝ Մեծ եղեռնին զոհ տուած էր հայր կամ մայր, զաւակներ, քոյր ու հայր կամ մայր, եւ հարազատներ: Եւ Մեծեղեռայր, եւ հարազատներ: Եւ Մեծեղեռայր, եւ հարազատներ: Եւ Մեծեղեռ

CONOCE USTED LA PERESTROIKA ?

Mucho hablamos de la perestroika, pero seguramente son pocos los que la conocen íntimamente. Es por ello que, para que nadie la ignore en su contenido, ponemos en conocimiento de nuestros lectores los catorce puntos básicos que le corresponden.

1. La planificación gubernamental de todos los detalles de la economía, incluyendo situaciones mínimas como por ejemplo cuántos clavos son enviados a Novosibirsk, será reducida con la creación de "mercados de economía regulada", con algunos mercados libres e industrias básicas manejadas por el Gobierno.

2. Los precios del pan por lo menos serán duplicados el 1° de junio. Otros precios de alimentos, muchos de los cuales no han cambiado desde 1954, serán duplicados el 1° de enero de 1991.

3. Los precios minoristas aumentarán un promedio del 43% y los mayoristas un 46% el 1° de enero de 1991.

4. Aumentarán los salarios y pensiones para cubrir parte de los aumentos de precios.

5. Los salarios no subirán lo suficiente como para cubrir todos los aumentos de precios, porque los actuales son mayores que el valor de los bienes y servicios que producen, provocando fuerte escasez.

6. El gobierno promete trabajo para todos, pero no tendrá que corresponder a la educación y capacitación de la persona.

7. Los gobiernos locales crearán servicios públicos similares a los del programa Acuerdo (NEW DEAL) de la década del '30 del Presidente Franklin Roosevelt, para áreas del Asia central con rápido crecimiento de población y alto desempleo.

8. El rublo será devaluado, pero continuará el actual sistema de diferentes tipos de cambio para diversas transacciones.

9. El rublo podrá ser convertido parcialmente en monedas extranjeras en circunstancias muy limitadas para 1993 y totalmente convertible para el 2000.

10. Se privatizará el servicio industrial y agrícola, mientras que el de transporte, espacio, defensa, energía, construcción de maquinaria e industrias de información permanecerán bajo propiedad pública.

11. Muchos monopolios, principal sostén de la economía soviética, serán desbaratados.

12. Los departamentos baratos y de propiedad del Estado, que actualmente se pueden obtener tras 10 años de espera, serán vendidos al público.

13. Las firmas que no dejan ganancia podrán declararse en bancarrota y cerrar o ser vendidas.

14. Los precios del 60 por ciento de los artículos, como materias primas, energía y productos fabricados por monopolios, permanecerán bajo control gubernamental. Otro 25% de los precios será regulado y el 15% quedará en mercado flotante.

.....

Estos 14 puntos integran el nuevo plan económico -consecuencia de la "PERESTROIKA"-, que el pueblo soviético deberá considerar y votar en el referéndum al que será sometido próximamente.
Existen muchas dudas sobre este plan, porque hay quienes piensan que las reformas provocarán millones de desocupados, el cierre de numerosas empresas y fuertes aumento en los precios.
"Si el programa no es aprobado -dijo un funcionario del gobierno- **opino que el gobierno debe renunciar"**. Esta es una opinión corriente, por cuanto muchos piensas que el veto popular de estas reformas significará la caída del gobierno. Pero aunque caiga el gobierno no caerá Gorbachov, elegido como Presidente por cuatro años.
No obstante hay quienes dicen, recordando la historia, que ningún gobierno ha caído debido a un referéndum o a un voto parlamentario de desconfianza; simplemente, el Secretario General del Partido (hoy lo es Gorbachov) se ha limitado a pedir la renuncia del primer ministro (actualmente Nikolai Ryzhkov).
De cualquier manera, nadie puede vaticinar hoy cuál será la actitud del pueblo soviético cuando sea llamado al referéndum.

COCINA



Isabel Tchalian

MOUSSE DE ROCHEFORT

Desmenuzar en un recipiente 250 gramos de queso Rochefort con ayuda de un tenedor y adicionar 200 gramos de leche batida y 200 gramos de queso blanco.
Aparte disolver, según las indicaciones del envase, 20 gramos de gelatina sin sabor, colarla para que no queden grumos y volcarla dentro del recipiente. Perfumar con una copita de jerez, revolver y, para unir bien los ingredientes, batir enérgicamente con un batidor de alambre o eléctrico.
Salar a gusto y dar un toque de pimienta fresca recién molida. Verter la preparación en un molde para *savarin* e introducir en la heladera para que tome consistencia.

Retirar un momento antes de servir, desmoldar con cuidado sobre una fuente plana y decorar con un manojo de berros frescos o de lechuga en juliana la parte central. Rodear con una bordura de aceitunas rellenas y casquitos de huevos duros.

ÑOQUIS DE ESPINACA

Hervir medio Kilo de espinacas, escurrirlas y picarlas muy menudas.
Ponerlas en una sartén junto con 400 gramos de ricota, mezclar y calentar sobre fuego muy suave para quitar toda el agua que contienen; retirar del calor y adicionar 2 huevos y una yema.
Condimentar a gusto con sal, pimienta y nuez moscada, volcar la preparación sobre una superficie enharinada e incorporar poco a poco *harina en cantidad necesaria hasta formar una masa suave y consistente.*
Dividir en trozos, formar rollitos y cortar los ñoquis con ayuda de un tenedor marcarlos y enrularlos.
Dejarlos reposar y luego cocinarlos en agua hirviendo con sal. Retirarlos después de unos minutos de que suban a la superficie. Servirlos bañados con manteca o margarina derretida, o bien con salsa de tomate, y espolvorearlos con queso rallado.

ARTURO HECTOR TIMURCIOGLU
abogado
Av. Maipú 2233 — 1er. Piso Dto.6
OLIVOS — Tel: 790—6775
Lunes a Jueves de 16 á 19.30

LILIANA M.M. MERDIKIAN
abogada
Ricardo Gutierrez 1357
Pta. Baja "A" — OLIVOS
T.E.: 790—6779 de 14 a 18

Merceril S.A.
Larrea 237. Capital
T.E.: 48-9343

Dr. Arturo Balassanian
Escribano
Registro Notarial 1094
Florida 716 2° Piso — Of. "K"
T.E.: 322—2768

Periódico Armenio
"SARDARABAD"
de la
ASOCIACION CULTURAL TEKEYAN
Redacción y Administración
Gorriti 4804
1414 CAPITAL FEDERAL
T.E.: 771—2520
Horario de atención
Lun a Vier de 10.00 a 19.00
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual
N° 174428
Director
NAHABET NAHABETIAN
Corresponsalía-receptoría de avisos y suscripciones en
BRASIL
Sr. Hrair Chahinian
Av. Coxingui 191 Ap 84
Cep. 00579—San Pablo
T.E: 813—6731
URUGUAY
Dr. Pedro Tanielian
Benito Blanco 675 Ap. 201
T.E: 70—3114 Montevideo